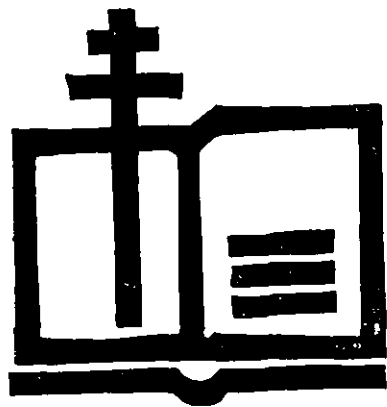

Slovo

Ročník II. • Číslo 16

31. DECEMBRA 1970

SLAVA NA VÝSOSTIACH BOHU... známy a slávny chválospev betlehetských anjelov nad kolískou Spasiteľa sveta bude opäť o tohtoročných sviatkoch Božieho narodenia zaznievať v našich cerkvách i vo všetkých kresťanských chrámoch na celom svete.

Kiež by tak radostne znel i v našich dušiach a nielen v týchto sviatočných dňoch, ale v celom našom živote.

Želám z úprimného srdca všetkým našim kňazom a veriacim, aby radostná betlehetská zvesť opanovala naše vnútro žiarivou vzájomnou láskou k Bohu i bližným a nezahynala v povianočných dňoch, ale svietila vždy ako čarovné sviečky stromčeka. Aby žiarila v nás čistotou duše, rýdrou kresťanskou radosťou a posilňovala našu vieru, nádej i lásku.

Prosme úprimne Božieho Syna pri oslave sviatku Jeho narodenia, aby požehnal všetky naše úsilia, ktoré budú napomáhať tomu, aby pribudlo v našom živote viac lásky, vzájomného porozumenia, bratskej znášanlivosti, ochoty, dobroty, šľachetnosti a predovšetkým pokoja, po ktorom túži celý svet i každý človek dobrej vôle na tejto zemi.

Spomínajúc tieto naše vzájomné povinnosti úprimne Vám všetkým želim hojnosť Božieho požehnania a týmto šľachetným snahám z hĺbky srdca žehnám.

† Dr. Vasil HOPKO, biskup

... A NA ZEMI POKOJ ĽUDOM DOBREJ VÔLE... zaznelo prvý raz pri Betleheme nad malými a chudobnými jasličkami z úst nebeských poslov. Vtedy skutočne nebo so zemou — nebo i zemlja — ako spievame v našej krásnej vianočnej piesni, slávili spoločne spoločnú veľkú radosť. Každoročne si ju na Vianoce znovu a znovu pripomínáme. Iste tomu bude tak i pri tohtoročných Vianociach. Pri našich rozžiarených vianočných stromčekoch, v našich domovoch, i v našich chrámoch.

Mali by sme si však opäť uvedomiť hlboký a záväzný dosah tohto slávneho a veľkého betlehetského posolstva. Mali by sme si znovu pripomenúť a uvedomiť, že pokoj je i naďalej veľkým a potrebným cieľom. Cieľom, po ktorom dychtíme nielen my v našej krásnej vlasti, ale všetci ľudia na celej zemi. Mali by sme pochopiť, že iba želať si ho by bolo veľmi málo. Treba zaň modliť sa i pracovať. Každý vo svojom prostredí, to znamená doma, na pracovisku, v spoločnosti priateľov a známych, všade a vždy. Je to veľká úloha, ktorá žiada plnú kapacitu našej dobrej vôle, ochoty, obety i lásky.

Nezabudnime na toto naše veľké poslanie a prisľúbme Božiemu Synovi, ktorého slávne narodenie budeme v týchto čarovných vianočných dňoch radostne oslavovať, že láske a pokoji, ktoré nám prikázal nielen hlásať, ale aj uskutočňovať, venujeme všetky svoje sily, schopnosti a záujmy. Je to naša povinnosť, ktorú nám diktuje podstatný zmysel a obsah Spasiteľovho evanjelia. Dokážeme, že sme kresťanmi tohto storočia, a chceme a vieme naše kresťanstvo realizovať aj v tomto storočí, že toto naše svedectvo je a vždy zostane úprimné!

o. Ján HIRKA, ordinár

MILOSTIPLNÉ A POŽEHNANÉ SVIATKY BOŽIEHO NARODENIA svojim milý spolupracovníkom, čitateľom a priaznivcom úprimne želá:

Redakcia Slova

Je dvanásť hodín — polnočný čas
do diaľky sa z kostolných veží
rozlieha vrúcny zvonov hlas
Všade tma a ticho sneží...
Túžba po láske ženie nás
k jasličkám, kde Dieťa leží
dopriať duši svätých krás
pokrm sladký, svieži...

Ján Il'ko

Liturgický kalendár

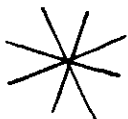
1. jan. — Občiansky Nový rok — Obrezanie Pána — Sv. Bazila Veľkého.

3. jan. — Nedela pred Zjavením Pána — Epifániou — (2. Tim 4, 5—8; Mr 1, 1—8; Hl. 8).

6. jan. — Zjavenie Pána — Epifánia (Tit 2, 11—14; 3, 4—7; Mt 3, 13—17).

10. jan. — Nedela po Zjavení Pána (Ef. 4, 7—13; Mt 4, 12—17; Hl. 1).

(Ďalšie údaje liturgického kalendára uverejníme v januárovom čísle Slova.

Osobnosťou sv. Jána uzatvárame náš pravidelný cyklus Svetlá vlasti. Tým nemienime a nepovažujeme naše úsilie za skončené. K ďalším osobnostiam nášho českého a slovenského neba budeme a chceme sa aj v budúcnosti radi vracáť. Veď sme ich nie nadarmo nazvali svetlami a nazvali sme ich tak aj preto, aby nám svietili svojim životným príkladom a vždy živým a povzbudzujúcim duchovným odkazom!

SVETLÁ VLASTI

XIII. Sv. Ján Nepomucký

Ak možno s vhodnosťou použiť o svätcoch výraz populárny, potom takým ozaj populárnym a bez zveličovania povedané, jedným z najpopulárnejších u nás na Slovensku je sv. Ján Nepomucký. Za všetko, čo s týmto konštatovaním súvisí a čo sa k nemu viaže, najpresvedčivejšie hovoria početné kapinky a sochy k jeho účte po našich mestečkách a dedinách.

Narodil sa okolo r. 1340. Jeho rodné miesto nazývajú Pomukom, ale aj Nepomukom. Názov Nepomucký sa vžil viacej. Otec svätca bol mestským richtárom. Základné školské vzdelanie získal Ján v rodisku. Pokračoval v štúdiách v Prahe a tam ich aj úspešne dokončil. Roku 1372 ho vtedajší pražský arcibiskup Ján Očko z Vlašimi vymenoval za cisárskeho notára. Do jeho právomoci, vyplývajúcej z tejto funkcie, patrilo vydávať a potvrdzovať verejnoprávne listiny. Arcibiskup si bystrého Jána veľmi obľúbil, prizval ho na svoj dvor a vyznamenával neobyčajnou dôverou.

Keď po smrti Jána Očka stal sa pražským arcibiskupom Ján z Jenštejna, Ján Nepomucký aj u tohto pražského ordinára požíval plnú dôveru a podporu. Stal sa farárom chrámu sv. Havla v Starom Meste pražskom, ale podľa vtedajšieho nie veľmi chvályhodného zvyku dával sa zastupovať pomocným kňazom. Pustil sa do ďalšieho štúdia a svojou vytrvalou usilovnosťou získal po 6 rokoch titul doktora práv.

Roku 1388 stal sa kanonikom Kolegiálnej kapituly sv. Petra a Pavla na Vyšehrade a svätohavelskú faru vymenil za arcidekanský úrad v Zatici. S týmto úradom bol spojený kanonikát v metropolitnej katedrálnej kapitule svätovítskej. Túto nepodstatnú okolnosť pripomíname hlavne z toho dôvodu, že sv. Ján býva najčastejšie zobrazovaný práve v rúchu pražského kanonika. V tejto významnej cirkevnej dignite bol arcibiskupom menovaný za generálneho vikára.

Pre pochopenie všetkých súvislostí so životnými osudmi sv. Jána nemôžeme vynechať zmienku o pomeroch na vtedajšom pražskom panovníckom dvore. Po skvelom Otcovi vlasti Karolovi IV. vtedy vládol Václav IV. (1378—1403), ktorý nemal šľachtetné záujmy a úroveň svojho jedinečného predchodcu. Venoval sa viac osobným záujmom a zábavám než zodpovednej práci vládcu. Nerešpektoval ani svoje povinnosti a zodpovednosť manželskú. Jeho druhá veľmi šľachtetná žena Žofia (prvá žena, Janu, zahrusil jeden z kráľových psov) ťažko sa zmierovala s jeho ľahostajnou nevernosťou a rozmarným životom. Bola dušou zbožnou a nábožensky uvedomelou. Jej spovedníkom a duchovným radcom bol práve sv. Ján. I v tomto fakte treba hľadať príčiny kráľovej nenávisti voči nemu. Tieto sa vystupňovali pri výsluchu, v ktorom kráľ žiadal na svätcovi vzrazenie spovedného tajomstva.

Boli tu však aj iné príčiny a okolnosti, z ktorých vychádzal panovníkov odpor voči statočnému obhajcovi cirkevného práva a zásad. Statočne sa držal ako arcibiskupov zástupca aj v spore proti kráľovskému podkomorníkovi Žigmundovi Hašerovi, kráľovmu obľúbencovi, a tiež v otázke opátskej voľby v Kladruboch pri Stříbre, kde vlastne začal onen veľký rozpor, keď Ján ako generálny vikár potvrdil zákonnú voľbu opáta Olena proti kráľovskému kandidátovi Hynkovi. Tu vyvrcholila kráľova zúrivosť a nenávisť. Dal sa strhnúť k nekresťanskému týraniu, ktoré skončilo zákerným zavraždením Jána. Jeho zmučené telo kráľovskí katani zhodili 30. marca 1393 z Karlovho mosta do Vltavy. Telo mučeníka našli rybári až 18. apríla. Pochovali ho najprv v blízkom križovníckom chráme a neskôr, keď sa kráľ odobral z Pražského hradu na svoje mimopražské sídlo (hrad Žebrák), pochovali ho svätovítski kanonici v metropolitnom chráme sv. Víta. Stalo sa tak 16. mája 1393 a ten deň stal sa sviatkom, v ktorom Cirkev spomína jeho svetlú pamiatku. Jeho pozostatky sú dodnes uložené v svätovítskej katedrále. Literatúra o sv. Jánovi je veľmi bohatá. Veď jeho osobnosť vyvolávala aj mnohé neopodstatnené rozpory, ktoré nijako nezmenšili jeho význam, ani účtu a ktorými sa nebudeme zapodievať.

Podstatný obsah kanonizačnej listiny znie: „Spovedník českej kráľovnej z čias kráľa Václava IV., Ján Nepomucký, pre spovedné tajomstvo utopený, v svätovítskom chráme pochovaný a r. 1719 z hrobu vyzdvihnutý je mučeníkom Božím, ktorý bol oslávený zvlášť neporušeným svojim jazykom a vyhlasuje sa za svätého.“

Dojemná a výrazná je symbolika tohto svätca na všetkých jeho sochách a obrazoch s prstom na ústach. Nech nám jeho životný príklad veľmi povzbudivo žiari, aby sme aj my vedeli podľa jeho príkladu a na jeho orodovanie „dávať pozor na svoje ústa a tak boli pridružení k svätým, ktorí jazykom nezhrešili.“

Sním. o. P. Čech — Text Dr. E. Korba

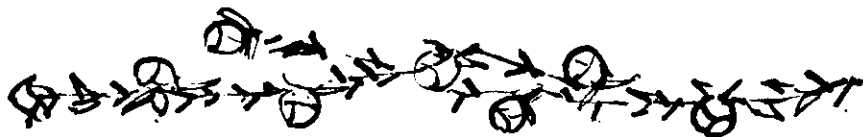
Všetci musíme hľadať mier, mier pre všetkých!

„I keď je človek na ceste za mierom kolísavý a nepravdivý, nemáme strácať presvedčenie, že vec mieru je správna ani odvahu mier ďalej brániť a rozširovať. Vždy musíme obhajovať zásadu, že mier je možný. Musíme vždy podniknúť všetko, aby sa mier stal možný.“

Hej, ľudstvo musí ostať verné veľkej myšlienke, ktorá sa zrodila po strašnej vojnovnej tragédii: Všetci musíme hľadať mier, mier pre všetkých.

Hoci na začiatku tohto ohromného rozhodnutia bola krutá vojnová skúsenosť, strach a obava, žeby sa vojna mohla zopakovať v rozmeroch ešte väčších, priam apokalyptických, dnes by nás mala povzbudzovať skôr láska, láska k všetkým ľuďom a opakujem: skôr láska k mieru ako strach z vojny.“

(Pavol VI. v Guittonových Dialógoch).

S nami Boh! —

Spev s týmto textom je sta by prameň a zdroj opravdivých vianočných citov, nálad a radostí. „S nami Boh! — Pochopte to národy! — A korte sa, lebo s nami Boh!“ — A veru, kto sa zamyslí nad zmyslom týchto slov proroka Izaiáša, nemôže neprepuknúť v radosť a jasot nad tým, že Boh je s nami, že On je náš a my sme Jeho.

Tento spev zaznieva v našom obrade v predvečer sviatku Zjavenia Pána práve tak ako v predvečer Vianoc. A to preto, že kedysi hlavným vianočným sviatkom bol práve sviatok Zjavenia Pána. Tento sa slávil slávnostne v Cirkvi hneď po r. 313. Sviatok Vianoc vznikol tak na Východe, ako aj na Západe o niečo neskôr. V šiestom storočí však už boli obidva sviatky slávené v oboch obradoch. Prvých kresťanov očaroval predovšetkým fakt, že Boh sa stal človekom, že sa zrodil v ľudstve Bohočlovek.

Veriac v to živou a silnou vierou, vedeli si domyslieť dôsledky tohto radostného faktu: — Ak je v ľudstve, v ľudskej spoločnosti Človek a Boh v jednej Osobe, je nutne vševediaci, všemohúci, nekonečne bohatý na možnosti každého zachrániť, každého spasiť, za každého dlžoby zaplatiť, každého obdarovať, plne obľasť. — Jeho zrodením, jeho zjavením je koniec beznádeji a všetci sme plne oprávnení spievať: „Veselme sa! Radujme sa!“

Keď sa potom ďalej zahlbavali nad hĺbkou, šírkou a výškou Jeho nauky a nad veľdielom spásy, ktoré uskutočnil svojou smrťou na kríži, mysleli si oprávnené, že sviatok Zjavenia Pána treba zaradiť medzi najväčšie a najvýznamnejšie sviatky a v ten deň oplývať prejavmi úcty a vďačnosti k celej Najsvätejšej Trojici za dielo stvorenia, vykúpenia a posvätenia sveta i nás v ňom.

o. J. ĐURKAŇ

PRICHÁDZA MEDZI SVOJICH

Až bolestne trápne opakuje sa dráma toho „nultého“ roku, keď očakávaný Mesiáš, Spasiteľ sveta, hľadal teplé, ľudské prístrešie pre svoj príchod na zem. Tak, ako vtedy, prichádza i dnes medzi svojich, ale mnohí Ho nepoznávajú, nevítajú vo svojich srdciach... Ostáva pre nich nevítaným cudzincom, pred ktorým sa dvere neotvárajú...

Veď Božské dieťa tak málo chce od nás! Nechce narušiť náš blahobyt, ale upevniť ho. Nechce nás vyrušiť z pohodlia a odpočinku, ale zdieľať ho s nami, po poctivo vykonanej práci. Chce byť tvorcom nášho harmonického spolunažívania v rodinách i v spoločnosti.

A tak klope na Vianoce, na sviatky kresťanskej lásky, aby sme Ho vpustili do svojich pribytkov! Skromne. nevtieravo prosí o pozvanie k štedrovečernému stolu pod rozžiareným stromčekom...

Prebudme sa z duševnej letargie, z nášho egoizmu! Darujme symbolicky i fakticky malý kútik svojho srdca Božskému dieťaťu! Z vďačnosti, z lásky k Bohu i k bližnému! Veď vieme veľmi dobre, ako málo hrejivého vzťahu panuje často medzi nami. Vidíme len seba, svoje problémy a hlavne, len svoj cieľ...

Ozajstná láska, tá pravá kresťanská láska nežiadá veľké činy, ale malé zrnká hrejivej ľudskej pozornosti v každodennom styku s našimi bližnými.

mi! Nie je treba veľa námahy, aby sme našli čo i len malý objekt pozornosti voči bližnému. Vreľší stisk ruky, úprimnejší úsmev a vľúdnejšie slovo tomu, koho nemáme radi, ba ho neznášame... Ohľaduplnosť a porozumenie voči nesprávnym prejavom, či chybám bližného, namiesto odsúdenia a ohovárania... Chvilka času častejšie venovaná opusteným a osamoteným starým susedom, prípadne drobná službička je nepomerne viac, ako raz do roka venovať im akýsi darček... A tí náročnejší na duchovné prejavy lásky, majú možnosť z času na čas navštíviť a potešiť chorých, ktorých nik nenavštevuje... Z ta-

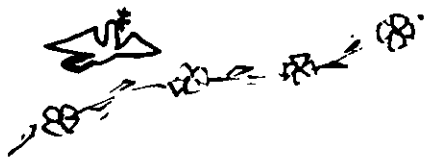
kých maličkých „farebných“ skličok sa skladá veľký obraz, ktorý sa volá — LÁSKA!

A keď okolnosti a možnosti znemožňujú niekomu realizáciu prejavu lásky, je tu ešte úprimná modlitba za opustených a chorých, ktorá má svoj duchovný účinok vo vyprosení pomoci a požehnania Božieho...

Sľachetné predsavzatie, aj realizované, je najkrajším pozvaním pre Spasiteľa, aby nielen na Vianoce, akosi symbolicky, ale neustále prebýval v našich srdciach!

Nech v každej našej rodine, spoločnosti z vianočnej sviatočnej nálady, je dielom našej hrejivej lásky k našim bližným a nášmu Spasiteľovi! Nech pri darčekom nechýbajú ani naše čisté a úprimné srdcia, v ktorých nájde Betlehemske dieťa svoj útulok a zaľúbenie v nás!

Tibor Fedorenko

Z hlavného referátu O. Ordinára

(Dokončenie)

Tento poľutovaniahodný stav je tým nepochopiteľnejší, že ide o oblasť, ktorá bola v minulosti sociálne najviac postihnutá, ide o ľudí, ktorí v päťdesiatych rokoch boli najviac ukrivdení a toto všetko znášali trpezlivo a oddane tomuto štátu a tejto spoločnosti. Ide o ľudí, ktorí pre sociálny pokrok i pravdu najviac obetovali — stačí pripomenúť Haburu, Čertižné a mnohé iné — ktorí životmi platili za oslobodenie našej vlasti — Tokajík, Dukla, ktorí najspontánnejšie privítali nové spoločenské zriadenie, ktorí pracovali prakticky na všetkých pracoviskách republiky. Ide o vyše trisťtisíc občanov v našej vlasti. Vyše tridsať gr.-kat. kňazov bojovalo v domácom a osem kňazov v zahraničnom odboji, títo všetci vlastnia vysoké vojenské a štátne vyznamenania a tiež asi 30 000 radových vojakov a dôstojníkov z radov gr.-kat. veriacich bojovalo za naše oslobodenie.

Dosiaľ neodvolané smernice býv. Povereníctva SNR č. 8700 z 19. 7. 1968 hovorili o väčšinovej cirkvi, ktorej má pripadnúť kostol, farská budova, seminár, rezidencia, nie sú realizované.

Využívam túto príležitosť — prítomnosti zástupcom MK a pred vami všetkými tlmočím naše požiadavky, vyplývajúce zo zákonov o hospodárskom zabezpečení cirkvi štátom.

Vládne uznesenie o povolení činnosti gr.-kat. cirkvi a zákony o hospodárskom zabezpečení cirkvi štátom dávajú právo našim veriacim na výchovu potrebného dorastu. Domnievame sa, že tu nejde o to, aby sa nám dalo niečo navyše, ale o uplatnenie práv zaručených ústavou, ktoré je priznané každej inej cirkvi v našom štáte.

Aj z dôvodov spoločného užívania chrámov, na ktoré sme pristúpili v snahe prispieť konsolidácii, žiadame seminár a fakultu. Pochopili sme tendenciu všeobecnej cirkvi a prax spoločného užívania aj ekumenizmus, pri ktorom treba predsa len rešpektovať historické podmienky, totiž, odporúča sa tam, kde prítomná generácia nenesie vinu na rozdelení. Išli sme ďalej a dosiahli sme v tom smere mnoho; a teraz apelujeme na prisľuby, ktoré nám boli dané, že po realizácii niekoľkých prípadov budeme rokovať o našich požiadavkách na rezidenciu a seminár.

Sme pevne presvedčení, že história nás pochopí. Chápeme pocity bratov pravoslávnych: Väčšina z ich kňazov nemala osobný podiel na roku 1950, preto boli šokovaní, cítili otrasy a boli aj existenčne postihnutí. Prudké, spontánne reakcie veriacich sa ich dotkli bolestne, ba došlo až k deložáciám. S tými sme sa nikdy nestotožňovali a neschvaľovali ich, ale, na ziaľ, sa to stalo. Prosíme, aby to bolo našim veriacim odpustené.

Uvedomujem si, že hovorím nie veľmi populárne veci. Chápte prosím, že ani mne, ani nám nie je ľahké taketo veci konštatovať. Opovážujem sa opäť nádejať, že sa kladne zhodnotí naša úprimnosť a tiež mám pevné presvedčenie, že štátne orgány chcú vynaložiť všetko úsilie, aby právo, spravodlivosť a oprávnené požiadavky dostali zadostučinenie. S veľkou ochotou, s vnútorným hlbokým presvedčením ubezpečujem všetky príslušné štátne orgány o lojalite, vernosti a dôvere v ich spravodlivé rozhodnutia. Tešíme sa z úspechov a zo šlachetných humánnych cieľov, ktoré si naša spoločnosť vytýčuje. Gr.-kat. cirkev považuje nielen za svoju povinnosť napomáhať tieto úsilia, ale aj za svoju česť. Vie, že plní svoju kresťanskú povinnosť, že napomáha vývoj. Aj svojich veriacich bude k tomu nabádať. Láska a pokoj sú hlavné morálne devízy kresťanstva. Chceme ich presadzovať do života.

Dovoľte mi nakoniec úprimne poďakovať zástupcom MK SSR, za účasť a námahu za to, že medzi nás prišli. Ubezpečujem ich a prostredníctvom nich celú MK, že gr.-kat. cirkev v tomto štáte a jeho socialistickom zriadení našla svoje miesto, že chce tu žiť a pracovať pre dobro zverených veriacich a pre dobro našej milovanej socialistickej vlasti.

Človek v nebezpečenstve

Ludské svedomie stojí pred veľkými problémami. Bezprávné postavenie pracujúcich a proletariátu niektorých národov čaká dosiaľ na svoje riešenie. Trpké plody tejto situácie a skutočnosti si musíme všetci plne uvedomiť a nestávať sa voči nej ľahostajne.

Náš svet v dôsledku mimoriadne technického pokroku prekvapivo skrásnel a vyrástol. Dnešný človek preniká tajomstvá nekonečne malých ako aj nekonečne veľkých svetov, ale svoje nekonečné tajomstvo nedokáže, či nechce pochopiť. Vie ovládať veľký svet okolo seba, ale často nevie ovládať onen malý a najbližší svet v sebe samom.

Aj pri tom všetkom, čo nás dnes priamo ohromuje, nesmieme zabúdať na povinnosť zdokonaľovať svet okolo seba, ale aj v sebe samom. Tu sa skrýva veľké nebezpečenstvo. Nebezpečenstvo ľahostajnosti, nezaujmu, sebecka a nelásky.

Aj napriek týmto skutočnostiam človek sa hrdo obdivuje. Jeho výkony sú naozaj obdivuhodné. Treba však neustále pripomínať, že k plnosti obdivu patrí aj pohľad na duchovno-morálny rast. Dokiaľ sa nebudeme zdokonaľovať v láske, vzájomných vzťahoch, pevnom priateľstve, vzorných rodinách a manželstvách, dokiaľ neodstránime bídu tam, kde ona spôsobuje hlad, choroby a smrť, náš sebaobdiv zostane jednostranný a faľšný.

Pripomeňme si napomenutie nášho Spasiteľa, ktorý ako vyslanec Otca prišiel na svet, aby zachránil a pomáhal ľuďom: Ja som Cesta, Pravda a Život... Bez mňa nič nemôžete... Prišiel som, aby ste mali život, a to v plnosti... Svoj pokoj vám zanechávam, svoj pokoj vám dávam... Nezabudli sme a nezabúdame na tieto záväzné výroky Božieho Syna? Čítame a chápeme toto nebezpečenstvo? Známy franc. katol. publicista a básnik M. Quoist v závere svojho článku k týmto problémom veľmi výrazne napísal: „Keď že toto nebezpečenstvo, ktoré sa týka a ohrozuje ľudí, považujeme za

skutočné a každodenne za naliehavéjšie, napísali sme tieto riadky. Kiež by pomohli niekomu zastaviť sa, aby sa vrátil k sebe alebo sa posilnil. Je to malý príspevok. Neskladá sa však sila priehrady z nespočítateľných dažďových kvapiek?“

Nech nás tieto slová prinútiť v krásnom vianočnom čase na zamyslenie, lebo zmyslom Vianoc nie je iba oslava Spasiteľovho narodenia, ale predovšetkým pripomienka jeho večne živého odkazu, jeho pochopenia i plnenia:

o. AUGUSTÍN LEUKÁNIČ

Myšlienky na všedné dni

Často sme o svojej spravodlivosti natoľko presvedčení, že ani nebadáme, akou mierou prináležíme k hriešnikom. Až potom, keď to zistíme, môžu sa nás týkať jeho slová o tom, že neprišiel spasiť spravodlivých, ale hriešnikov...

Kresťanstvo musí každej kultúre poskytnúť jej primerané formy religiozity, ktoré vyplývajú z lásky k ľuďom a z úcty k ich tradíciám. Bezťvaré kresťanstvo je ilúziou.

Vo sviatosti Eucharistie sa nedotykame len Kristových šiat, ale prijímame jeho samého. Preniká celý náš život, udeľuje nám svoju silu. Len viera v neho je k tomu potrebná.

Aj v súčasnosti je naša viera rozhodujúcou. Viera však znamená súhlas s tým, čo zjavuje Boh, nespoliehanie sa len na ľudské dôkazy, a dôvery plné hodenie sa do náručia Božieho.

Vtelením a smrťou na kríži bolo ľudstvo vykúpené a úroda dozrela. Avšak jedinec, ja, môj priateľ alebo kolega musí vyriešiť k tomuto dielu vykúpenia a spásy svoje ÁNO.

Milosť priateľstva s Bohom sa nedá ničím zaplatiť. Ostáva len povinnosť darovať ho druhým... To je úlohou nášho života.

Vybral a prel. M. Skala

O kresťanskej znášanlivosti

Sv. Pavol, apoštol národov, napísal koloským veriacim známy list, v ktorom ich nabáda k tomu, aby sa obliekli ako vyvolení Boží, svätí a milovaní v sraetne milosrdenstvu, v dobrotu a pokoru, v miernosť a irpežlivosť. Pri tom vyzdvihuje najmä znášanlivosť k blížnym, aby im oapúšťali, ako i Pan odpúšťa i nam, aby tak pokoj Kristov, ku ktorému sme všetci povolani, zavládol v nás!

Sv. Pavlovi veľmi zalezalo na tom, aby kresťania boli spojení putom pravej lásky a aby si navzájom odpúšťali. Mnohi z prvých kresťanov boli horliví v službách božích, boli dobrocinní k svojim spolubratom, boli obeť pre rôzne potreby kresťanskej obce a dokazali priniesť veľké obete pre svoju vieru a pre jej šírenie. Ale toto prvi kresťania, ktorých veľký Apoštol miloval ako svoje detky, boli tiež len ľuďmi, ktorí mali tiež, ako my, aj svoje chyby a nedokonalosti. V mnohom dokazali priniesť veľké obete, ale nejednému z nich bolo ťažko obetovať kus svojho „ja“ a ťažko bolo im odpúšťať. Mnoho ráz chýbala pokora, z ktorej mala vyvierat tá uprimná láska a zvlášť srdečná znášanlivosť. Tieto čnosti boli vtedajšiemu svetu málo známe a prvi kresťania ich tiež niekedy, alebo aspoň v praxi, ťažko chápali. Občas v praktickom živote dochádzalo k väčším či menším sporom, nastalo triedenie duchov, osobné zaujmy mali tu a tam neblahý vplyv na celok, takže ten „pokoj Kristov, ku ktorému boli povolani“, nevládol vždy v plnej miere v ich srdciach. Preto ich tak dôrazne napomína k pokore, miernosti, odpúšťaniu a znášanlivosti.

Od tej doby, čo sv. Apoštol napísal koloským veriacim, uplynulo celych 19 storočí. Za týchto 19 storočí sa vo svete i v Cirkvi svätej veľa zmenilo. Nastalo neblahé rozdelenie a s nim akási súťaž, nedôverčivosť i neznášanlivosť. Pisať o znášanlivosti dnes je veľmi ťažkou, ale aj tou najnaliehavejšou úlohou!

Co je vlastne znášanlivosť? Je to ohľaduplný zreteľ na mienku iného. Známkou vzdelaného a najmä veriaceho človeka je, aby druhého pre jeho mienku a presvedčenie nezosmiešňoval, nepodceňoval, nevhodným spôsobom neodsudzoval, ani nepotupoval, ale aby bol k nemu zhovievavo znášanlivý. Poznáme znášanlivosť osobnú a vecnú. Osoba chybujuceho človeka vyžaduje si ohľaduplnosť a znášanlivosť, ale nie vecnú pravdu. Predpokladám, že táto veta je každému z nás pochopiteľná. Bez znášanlivosti a tolerance vôbec nemožno byť kresťanom. Sama pravda nemôže tolerovať — znášať popri sebe nepravdu. Tak ako v matematike: $2 \times 2 = 4$ ostane netolerantnou pravdou voči mylnému názoru, že $2 \times 2 = 5$, alebo, že pravý uhol má 40 stupňov.

Pravda, a najmä náboženská pravda, musí byť nám nadovšetko! Syn Boží riekol: „Poznáte pravdu a pravda vás oslobodí.“ I keď bol Spasiteľ mierny a znášanlivý voči hiešnikom a ľuďom chybujuším, ako k Márii Magdaléne, k žene cudzoložnej a mnohým iným, predsa proti nepravde, pokrytectvu a falošnosti bol neústupne prisny, ako napr. k farizeom. V tomto zmysle použil zásadu: „Nepriniesol som na zem pokoj, ale meč!“ Veľkodušnosťou skutočne veriaceho človeka je teda snaha pochopiť nositeľa omylu, snaha nadviazať s nim dialóg a zistiť, či má on snahu — dobrú vôľu poznať pravdu. A to treba predpokladať, keď nie u všetkých, tak aspoň u mnohých! Treba predpokladať, že nie len my, ale aj iní ľudia túžia po poznani pravdy, po láske a dobru. Stále rozširovať priepasti medzi ľuďmi najpribuznejšími a medzi ľuďmi dobrej vôle, je najhroznejšou tragédiou dnešných čias!

Nešváry aj dnes zaujímajú veľké miesto v mysliach ľudí: Malokto dokáže sa opanovať. Vidíme to v našich farnostiach, rodinách a vôbec v každodennom živote. Maličkosti vedú k nedorozumeniam a za slabosť sa považuje, keď niekto zostane kľudný. Zabúdame, že ten, kto sa vie ovládať, stojí vždy vyššie, než tí, čo sa sami ponížujú nešvármi a neznášanlivosťou. Pokora a tichosť vždy dávajú náboženstvu pravú silu a náplň.

Nik z nás nepochybuje, že potrebujeme a prajeme pokoj všetkým ľuďom dobrej vôle. Spravodlivý pokoj a mier pre všetkých ľudí je najvzácnejším darom Božím, preto je aj našou povinnosťou, aby sme ho vytvárali v prvom rade medzi sebou a potom v našom najbližšom okolí. Podstatou kresťanstva je láska, bez ktorej nemožno hovoriť o čistom kresťanstve.

My, kresťania, musíme dnes celým životom, príkladom

PAUL CLAUDEL: Pozdrav Nepoškvrnenej

Úryvok

Adventný podvečer
a kostol otvorený —
dnu volá — vstúpiť treba.
Matička Kristova,
som pútnik unavený,
pobudnúť chcem u teba.
Nemám čo obetovať
a neviem ani čo mi chýba,
predsa však prichádzam
a chcem ťa vidieť iba.
Chcem ťa len vidieť
a plakať chcem šťastím,
že som s tebou,
a že som synom tvojim
i že som horším nebol...

Nič nechcem vravieť viac,
len srdce spieva roztlúčené
tak ako vtáča keď vzlieta
vlastným spevom unesené.

Si ženou nehy s rajom
v zabudnutí,
tvoj pohľad srdce preniká
a k slzám núti.

Ó, Matka Kristova,
prijmi náš hold
a našu úctu
a vďaka našu znova.

(Voľne upravil J. Krajňák)

i slovom ukazovať svetu okolo nás, čo je to byť dieťaťom Božím.

Dajme sa poučiť, že hlavné ťažisko činnosti sv. Cirkvi je vo vnútornom živote jednotlivcov, kde sa modlitbou a zmiernymi obetami vykupujú: milosť obrátenia hriešnikov, Božie požehnanie, úspechy v dennej práci a konečne mier vo svete.

Buďme voči sebe prisni, voči iným mierni a znášanliví, najmä k tým, čo sa dopúšťajú pokleskov viac z náboženskej nevedomosti, než zo zlomyseľnosti, lebo láska upokojuje a príjemne rozširuje srdce. Nenávisť ho mučivo tiesni a znepokojuje. Kto nenávidí druhých, ten mučí a týra i sám seba!

Zo všetkého, čo môže byť dobré a krásne pre nás kresťanov, je spolunažívať v láske, svornosti a znášanlivosti.

Nech našim heslom bude výrok sv. Augustína:
„V hlavnom a podstatnom — jednota, v neistom — druhorodom — sloboda a vo všetkom — láska,“ nech nás spája!

o. J. A. PORACKÝ

Typy liturgie v carihradskom patriarcháte

(Dokončenie)

Prvé oficiálne grécke vydanie liturgikona vyšlo až v r. 1895. Úlohou redaktora pritom bol poverený grécky kňaz Makarios Tantalides. Z poverenia carihradského patriarchu vykonal svoju úlohu vzorne a úspešne. Zostavil „Hieratikon“, v ktorom texty všetkých troch liturgií (Bazilovej, Zlatoústeho a Preždeosvjaščených darov) svedomite upravil podľa starých gréckych rukopisov.

Druhú a tretiu skupinu tvoria slovanské vydania. V slovanských krajoch bola oveľa väčšia rôznorodosť v odbavovaní sv. Liturgie od samých začiatkov jestvovania gréckeho obradu v slovanskej forme. S postupom storočí táto rôznorodosť stále vzrastala, takže ešte pred úniou v Breste Litevskom r. 1596 sa ozývali hlasy vážnych mužov, ktorí nariekali nad tým, že po farnostiach a kláštoroch sa neodbavujú bohoslužby podľa predpisov a tradície Otcov, ale podľa vlastných zvykov.

Do tohto liturgického chaosu blahodarne zasiahli dvaja muži: jeden v zóne kyjevskej metropolu, druhý v moskovskom patriarcháte. Prvý – Peter Mohyla – vydaním liturgikona v r. 1629 a 1638 zapôsobil reformne na západnú a juhozápadnú časť kresťanov s grécko-slovanským obradom. Jeho liturgikony došli značnej obľuby, i keď mali punc istých novôt a latinizmov, a boli v móde až do polovice 18. st. Používali ich aj gréckokatolíci po únii v Breste a v Užhorode (r. 1646). Druhý – moskovský patriarcha Nikon – svojím Synodom bol poverený uskutočniť liturgickú reformu v patriarcháte, čo aj úspešne uskutočnil. Jeho reforma s uznaním bola prijatá a potvrdená r. 1666. Odvtedy sa držia verne jeho vydání v moskovskom patriarcháte doteraz. A keď v r. 1686 aj Kyjevská metropolita sa dostala pod právomoc moskovského patriarchu, Nikonove liturgikony mali záväzne zaujať miesto liturgikonov Petra Mohylu.

o. Ján Ďurkán

Liturgia sv. Jána Zl. v slovanských krajoch

Už je nám známe, že Liturgia sv. Jána Zlatoústeho je oficiálnym formulárom prinášania obety Nového zákona v celom carihradskom patriarcháte od 5.–6. storočia. Kdekoľvek a kýmkoľvek sa širilo kresťanstvo z tohto patriarchátu, všade tam zákonní kňazi-misionári zanášali s kresťanskou náukou aj Liturgiu sv. Jána Zl.

Z tohto patriarchátu sa rozšírilo kresťanstvo na celom Baikáne a v celej východnej Európe a skrz našich slovanských apoštolov sv. Cyrila a Metoda aj do strednej Európy.

Je prakticky nemysliteľné, ak by svätí naši bratia boli začínali svoju misijnú činnosť v našich krajoch ináč než v gréckoslovanskom obrade. Keď sa však na Morave a v Čechách stretli s veriacimi, ktorým už pred nimi začali konať bohoslužby v latinskom-rímskom obrade nemeckí a franskí kňazi, iste si uvedomili, že je ich svätou povinnosťou vziať ten fakt do úvahy a usilovať sa o bratskú koexistenciu dvoch obradov v tom istom kraji. Za-

iste podľa pravidiel spravodlivosti ako muži svätí, milujúci spravodlivosť, svojim východným obradom slúžili iba tým, ktorých sami získali pre kresťanstvo, ako aj tým, ktorí ich o to požiadali.

Nakoľko však videli, že ich kázne chcú počuť mnohí aj v takých krajoch, kde už bol udomácný obrad rímsky s liturgiou latinskou, pojali úmysel kázať slovansky, čítať svojim poslucháčom Sv. Písmo slovansky, ale konať im bohoslužby aj v latinskom obrade.

Len tak si môžeme rozumne vysvetliť neodškriepiteľný historický zjav, že sa zachovali v slovanských krajoch dva druhy slovanských liturgií: Liturgia slovanská v latinskej forme a liturgia slovanská v gréckej forme. Zbytky prvej máme iba v západných krajoch slovanských (Čechy, Panónia, Slovinsko, Chorvátsko). V ostatných slovanských krajoch sa zachovala takmer výlučne iba grécko-slovanská forma liturgie. A tou je práve Liturgia sv. Jána Zlatoústeho. Teda má domáce právo v našej vlasti, v terajšom Maďarsku a v ostatných slovanských krajoch i vo východnom Poľsku od čias sv. Cyrila a Metoda a ich žiakov.

Delenie slovanských krajov v priebehu dejín zaviniť mnohoraké delenia aj zo stránky cirkevnej a liturgickej. A keď všetko to spôsobilo, že sa aj Liturgia sv. Jána Zl. vyvinula v rôznych podobách zo stránky reči i zo stránky spôsobu odbavovania.

Zo stránky reči cyrilometodejskej prvky reči Kyjeva a Moskvy. Takmer až do r. 1917 v cárskom Rusku pravopis cirkevno-staroslovanskej reči bol súčasne štátom používaný pravopis vo veľkorusťine. Podobne aj Ukrajinci a Rusíni do prvej svetovej vojny používali cirkevno-staroslovanský pravopis pre svoju reč. Viac-menej také dačo sa dialo aj v balkánskych slovanských rečiach do čias skončenia prvej svetovej vojny v r. 1918. Po nej v každom slovanskom štáte nastal odklon od cirkevnej staroslovančiny a začala so štátnou samostatnosťou aj samostatná mohutná kultivácia národnej reči v každom štáte. Cirkevná staroslovančina sa takto ocitla v takej situácii, ako keď vo veľkej rodine sa deti poženia, povydávajú a mamu nechajú doma samu a majetok si podelia.

Teda cirkevná bohoslužobná reč – staroslovančina je skôr matka všetkých slovanských rečí, ktorej každá slovanská reč je koľko-toľko podobná ako dieťa matke. Preto je vonkoncom nelogické a nesprávne nazývať tých, čo používajú pri bohoslužbách staroslovančinu, Rusnákmi. Nesprávne a nemiestne používanie tohto slova na označenie náboženskej príslušnosti gréckokatolíkov na východe nášho Slovenska a vo východnom Poľsku narobilo veľa škôd a je príčinou mnohých rozporov dodnes! Takto neujasnené pojmy sa stávajú príčinou, predmetom i podnetom k rôznorodým antagonizmom a šovinistickým chůtkam. A keď k tomu pristúpi ešte nejasnosť v obradových veciach, že sa nerozoznáva správne viera od obradu a obrad od viery, nuž sa nechudujme, že sa v tom východoslovenskom probléme hocikto tak ľahko nevyzná.

(Pokračovanie v bud. čísle.)

O MODLITBE

II. ÚČINNOST MODLITBY ZA SEBA

Modlitba túžby je charakteristickou modlitbou Cirkvi za jej pozemského života, je znamením spásy už dosiahnutej v čase a znamením plnosti, ku ktorej má Cirkev smerovať.

Tejto modlitbe Písmo sľubuje vyslyšanie spravidla bez kladenia podmienok. Účinok nie je magický, jednako prislúbenie je absolútne.

Náš Spasiteľ varoval učeníkov pred pohanskou mnohovravnosťou pri modlitbe, ako keby pre mnohé slová museli byť magickým spôsobom vyslyšaní (Mt 6, 7).

Ba dokonca aj podmienka, ktorá sa kladie u Sv. Marka 11, 24, ukazuje, že účinnosť je absolútna: „Všetko, za čo sa modlite a čo žiadate, dostanete, a stane sa vám.“

Ovocie modlitby zodpovedá vyslovenej túžbe. Taký je prirodzený zmysel prislúbení: „Žiadajte, a dať vám!“ (Mt 7, 7). Brána, na ktorú sa klope, sa otvorí, predmet, ktorý sa hľadá, sa nájde; spoločenstvu sa dostane rýchlej pomoci, ktorej sa dovoľáva (Lk 18, 8). Boh udeľuje na žiadosť svoje dary človekovi, dávajúc mu „dobré veci“ (Mt 7, 11), ktoré sv. Lukáš vykladá o Svätom Duchu, o plnosti božských darov.

Človek, ktorý sa modlí, súhlasí s darom Božím.

Bolo by všedným vykladať účinnosť modlitby len prislúbením o vyslyšaní, ktoré sväté Písmo spojuje s modlitbou, vykladá ju totiž „Božím dekrétom“, ktorý by viazal spolu milosť a modlitbu. Veď kresťanské reality sú tiež vždy riadené zákonmi života, zákonmi vnútornými, imanentnými: medzi modlitbou a jej vyslyšaním musí teda jestvovať aj vnútorný súvis.

Keď sa človek obracia s prosbou na druhého človeka, informuje ho o svojich potrebách a túžbach a hľadá u neho pomoc: tu spočíva u ľudí súvis medzi prosbou a jej vyslyšaním. Keď však človek vznáša svoju prosbu až k Bohu, nemá na porúdzí inú reč ako reč ľudí a iné predstavy ako predstavy ľudskej skúsenosti. Hovorí: „Pane, slyš nás! Pane, vyslyš nás!“ Ale Boh nikdy nebude informovaný od nás: „Veď váš Otec vie, čo potrebujete, prv

než by ste prosili“ (Mt 6, 8; 6, 32). Nikdy nebude nami pohnutý k доброте Boh: veď On je láska (1 Jn 4, 16). To skôr človek sa má túžbou svojej modlitby postaviť do súladu s touto jeho láskou, vždy ochotnou, má súhlasiť so stálou návštevou milosti. Človek sa domnieva, že to on klope na bránu Pánovu, ale v skutočnosti on túto bránu svojou modlitbou otvára. „Ak nám Boh neustále prikazuje a odporúča modlitbu, je to preto, že ju potrebuje, aby si uľahčil vo svojom milosrdenstve, ktoré stúpa ako strážca k dverám nášho srdca v očakávaní, že sa otvorí“ (Paul Claudel).

Svätý Augustín definoval úlohu modlitby v tak jasných formulách, že teologická tradícia ich stále prejímal (Např. Sv. Tomáš, Compendium a Summa th.). Hovorí: „Boh má väčšiu túžbu dávať ako my máme túžbu prijímať“ (Sermo 105). „Modlitba je výrazom našej túžby, ktorá sa má rozšíriť do rozmerov milosti“. „Už sama túžba je modlitbou“ (Enarr. in Ps.). Boh dáva „iba tomu, kto prosí, z obavy, aby nedal tomu, kto nie je schopný to prijať“. A v liste 130 Proba, ktorý je pravým pojednaním o modlitbe, volá doslovne: „Rozšírte sa!“

Úloha modlitby je prijímať, účinnosť je s ňou vnútorne spätá. Modlitba prijíma to, čo Boh už chcel dať. Ci nenapísal už svätý Ján: „Máme v neho dôveru, že nás počuje, keď si niečo prosíme podľa jeho vôle.“ (1 Jn 5, 14).

(Pokračovanie v bud. čísle.)

Viac modlitby!

Hlavný úmysel Apoštolátu modlitby na december je: Aby sa kresťania v búrkach nášho času horlivejšie modlili a od Boha prosili pomoc. Dnes počujeme často opak. Netreba sa veľa modliť. Ak niekto pracuje pre Kráľovstvo Božie na zemi, ak pracuje za zjednotenie všetkých kresťanov na svete, za sociálnu spravodlivosť, za odstránenie hladu, za dôstojnosť ľudskú medzi národami, či to nie je viac ako modliť sa?

Prečo rozlišujeme medzi činnosťou a modlitbou? Činnosti, ktoré odstraňujú ťažkosti, pomáhajú v núdzi, už sú modlitbou. Boh nám dal sily na prácu. Keď sa len modlíme, akoby sme naprázdno hovorili, nevediac, či sa dobre modlíme, či naša modlitba bude vypočutá? Taká modlitba je monológom, v ktorom Boh mlčí a my sami hovoríme. Tak a podobne myslia dnes mnohí kresťania a preto modlitbu zanedbávajú a cenu modlitby prosiacej popierajú.

Protiv týmto omylom treba prízvukovať potrebu modlitby. Koncil to vyjadril takto: „No duchovný život nespočíva jedine v účasti na liturgii. Kresťan je síce povoláný k spoločnej modlitbe, lenže popritom musí vojsť do svojej komôrky, aby sa modlil k Otcovi v skrytosti ba — ako učí Apoštol — má sa neprestajne modliť.“ (Konštitúcia o Liturgii č. 12).

Sväté písmo nás veľmi upozorňuje, aby sme sa modlili: modlite sa, prosťte, hľadajte. Kristus sa často utiahol do samoty, aby sa modlil. Apoštolí podobne. Svätí sa veľa modlili a preto veľa vykonali. Sv. Terézia Avilská sa veľa modlila, a napísala veľa o modlitbe. Bola presvedčená, že modlitba je najlepším prostriedkom spásy. P. Boh nám dá vždy to, čo prosíme, alebo dačo lepšie, hovorieval sv. Bernard.

o. M. Potocký

PREČO JE TO TAK?

Osme Božie prikázanie chráni duchovné bohatstvo človeka, ktorým je česť a dobré meno. Kto druhého okráda o tieto hodnoty, je zlodejom oveľa nebezpečnejším ako ten, kto siahne na hmotný majetok svojho blížneho. Ukradnutý majetok možno ľahko vrátiť, získať však stratenú česť a dobré meno, je oveľa ťažšie. Každé vyslovené slovo, je ako strela, ktorú už nemožno vrátiť. Práve preto je tak veľmi potrebné, aby sme si dobre rozmysleli, keď chceme o niekom niečo povedať.

Každodenný život nám však potvrdzuje, že nech bude človek akokoľvek čestný a statočný, ľudský jazyk vždy na ňom nájde nejakú chybu. „Bud' čistý ako kryštál, predsa neujdeš zlým rečiam“, hovorí W. Shakespeare. Veľmi vhodné je tu spomenúť si na báiku Ezopa „Vlk a jahňa“.

Vlk videl na potoku piť jahňa. Zachcelo sa mu jahňacinky a hľadal dôvod, aby mohol jahňa zožrať. Stál povýše, ale vyrútil sa na jahňa, že mu múti vodu a nemôže sa vraj napiť. „Pijem len končekmi pyskov“, vravelo mu jahňa, „a nemôžem ti mútiť vodu, lebo stojím nižšie ako ty.“ Keď vlk s tou zámenkou nepochodil, pokračoval: „Ale minulého roku si nagrobilo moje otcovi!“ „Veď som ešte ani na svete nebolo“, hovorí jahňa na to. „Keby si malo aj tisíc výhovoriek“, vravel vlk, „aj tak ťa zožeriem“.

Bájka ukazuje, že ani najspravodlivejšia obrana nič nezmože u ľudí, ktorí si raz zaumienili konať zlo. Prečo je to tak? o. František Dancák

Medzi najradostnejšie sviatky v roku patria Vianoce. So zvláštnym pocitom ich očakáva mladý i starý. Pravda, každý svojim spôsobom. Prichádzajú deti k rodičom a rodičia k deťom, lebo chcú ich osláviť spoločne v radosť a šťastí. Preto vianočné sviatky nazývame sviatkami rodinnými.

Dnes v predvečer Božieho Narodenia vonku nastáva mrazivá, ale tichá noc. Všade je ticho. Ľudia si zasadli k štedrovečernej večeri. Domčeky sú rozsvietené a svetlo, ktoré z nich vychádza, akoby chcelo konkurovať nebeským hviezdám. Tu a tam dolieha na ulicu veselá vrava, ktorá nasvedčuje, že sa tu ľudia stretli v láske. Spomínajú a myšlienkami zaletia do Betlehema, tam kde sa pre naše spasenie narodil Záchranca sveta. Sprítomňujú si nábožnými piesňami „koľady“, aby takto sa pripravili na stretnutie s Novorodeným o polnoci v chráme. Ozaj láska. Všade?

Pri štedrovečernej večeri sedí starénka, ktorej slzy padajú ako dážď a starček sedí v zamyslení. Čo si asi myslí? Deti neprišli, lebo sa hnevajú. Posiela im pozdrav, alebo výčitku? A koľko podobných starcov a starieniek žije v domoch dôchodcov. Dnes namiesto radosť majú smútok. Hoci ich stáť je bohato prestreť, aj balíček dostali, ale chýba detinská láska a vďačnosť, ktorú im nikto nenahradí. Túžia po rodinnom teple, ktoré kedysi mali. Ziaľ, tieto smutné prípady máme. Zabudli sme na prejav vďačnosti, ale aj na povinnosť: „Čiť otca svojho i matku svoju“. Z našich sídc vyhasla betlehemska láska. Nie každý počuje

ŠTEDROVEČERNÉ ZAMYSLENIE

ten anjelský hlas: „Sláva na výsostiach Bohu a na zemi pokoj ľuďom dobrej vôle“. (Luk. 2, 14).

Ano! Láska a pokoj už nemajú miesta v našich srdciach, v rodine a vo svete. Niekedy sa nám nazdáva, akoby silný vietor odvíjal od nás toto anjelské zvestovanie. Sme ako cestujúci na zastávke. Autobus pride, ale my čakáme ďalej.

Starší kňaz mi rozprával: „Na faru prišli ma volať, že v dome dôchodcov treba pochovať mŕtveho. Ideme po ceste, keď jeden z troch synov hovo-

ri, aby som čím skôr pochoval, kázeň netreba, lebo o pol hodiny majú autobus. Nevďačnosť detí. Rodič, ktorý celý svoj život vynaložil, všetko svoje úsilie, len aby sa mali dobre, dostáva „odmenu“. Nemajú času pre mŕtveho rodiča. Len čím skôr ho pochovať.

Hviezdu na nebi, ktorá ukazuje cestu do Betlehema nevidím. Vidím však veľké množstvo hviezd, ktoré zvelebujú dnešnú Svätú noc. Svetia nám na cestu do chrámu Božieho, aby sme spoločne s nebeskými mocnosťami oslavovali Narodenie Christovo. Chcú nám posvietiť na cestu do nového života plného lásky a pokoja, aby „Ľud, čo sedí vo tme, uzrel veľké Svetlo...“ (Mat. 4, 16).

„Čas radosť veselosti...“, teda podme a poprosme novorodeného Spasiteľa, aby obmäkčil naše kamenné srdca svojou milosťou, aby sme nepoznali bolesť a smútok, ale radosť zvestovanú nad Betlehemom. „Očistiť si dušu poslušnosťou pravde, aby sme mali úprimnú bratskú lásku, z tej duše sa milujte vždy“. V našich rodinách nech zapanuje duch betlehemskej lásky, pokoja a jasu“.

Keď počujeme v chráme to slávnostné „S nami Boh...“, pripojme sa a z hĺbky srdca oslavujeme Novorodeného, aby sme mohli a boli dôstojní prijať od Neho to Božské požehnanie z Betlehema. Len takou aktívnou účasťou môžeme sa stať hodnými tejto oslavy. Christos razdajetsja! Slavite! Budeme sa týmto vianočným pozdravom iba pozdravovať, alebo budeme ho aj uskutočňovať?

o. Pavol Dancák

PREDVIANOČNÉ VEČERY

Keby sa ma niekto opýtal na môj najkrajší zážitok v živote, bez dlhého rozmýšľania by som začal hovoriť o svojom detstve a o najkrajšom sviatku, ktorý slávime vtedy, keď mestá a dedinky, polia aj lesy sú preoblečené do bieleho hávu – o Vianociach.

Deti sa vždy zvlášť bohatá na fantáziu. Svet, v ktorom som žil svoje detské hry, bol náš dvor, cesta, aj susedov dvor, kde žil chlapec, s ktorým som sníval spoločné sny. Naše dvory mali kúty plné tajomstiev. Na našich dvoroch bol každý predmet živý. Bol to celý rozprávkový svet a stávali sa tam aj také rozprávkové udalosti, že dodnes si myslím, že krajšie som v žiadnej knižke nečítal.

Zima nás však vyhnala z dvora do teplých izieb a tam začínali dodnes nezabudnuteľné večery, plné krásy, dojmov, radosť, strachu a rozprávok, ktorým sme načúvali od nášho starého otca. Tento životom skúsený a dobrý starček mnoho prežil a veľa skúsil, vedel tak zaujímavu rozprávať o svojich zážitkoch, poprepletaných udalosťami, ktoré detská duša nepoznala iba pozorne vnímala. Vykríšľil nám svet, ktorý nám všetkým pripadal ako z rozprávky, nadzemský, výnimočný. On do svojich rozprávání nikdy nezabudol vnieť aj to, čo bolo pre nás najhlavnejšie a podstatné: všemohúcu ruku Božiu.

Dodnes spomínam na tieto zimné predvianočné večery. V kúte stála kachľová pec. Horelo v nej. Žiara z ohníka vytvárala čarokrásne tajomné prostredie, plné nehy, čara a posvätnosti. My, deti, sme sedeli okolo pece na podlahe.

Náš starý otec na lavici s fajkou v ústach. Dym fúkal do pece, aby v izbe nebolo cítiť fajku, rozprával a nám sa nechcelo ani spať.

O rozprávanie starého otca nebolo treba prosiť. Hovoril rád, krásne, pútavo až strhujúco. Jeho slová zaujali každého, kto sedel v izbe.

Do svojho pútavého rozprávania zatiahol aj našu babičku a tá dobrá, šlachetná a nami vrúčne milovaná žena mu nikdy neodporovala. Svoje rozprávania končil kľudným, vyrovnaným a dobrosrdečným úsmevom. Vonku padal sneh a jeho beloba obliekala svet okolo nás do pôvabného vianočného šatu, tajomne pôsobil aj mráz aj vietor. Aj obloky dostávali svoj zimný kolorit. Náplňou decembrových večerov bola vždy vianočná atmosféra a akási predpríprava na tieto najkrajšie sviatky roka. V dedových rečiach prevládali spomienky na jeho vlastné detstvo. Bolo to krásne a bolo toho dosť – povedané slovami básnika. Človek spomína a spomína rád. Poddávať sa týmto čarovným spomienkam v tichu štedrovečernej noci je tým najsladším ústupom. Pre každého z nás je tým najvzácnejším darom pod vianočným stromom.

Ziaľ, tie krásne časy detstva sa nám už nikdy nevrátia ináč než v obraze nezabudnuteľných spomienok a každý cítime, ako vnášajú do našich duší Boží mier, ktorý zvestovali betlehemi anjeli všetkým ľuďom dobrej vôle. Je to iba spomienka? Je to dar? Myslím, že oboje. Avšak treba cítiť a vedieť, že je to aj naša povinnosť. Cítiť, prežívať a rozdávať radosť, pokoj a lásku sebe i iným. Ano, je to povinnosť, ktorá zaväzuje nielen pred Vianocami, na Vianoce a po nich, ale v celom našom živote. Buďme jej verní!

o. BARTOLOMEJ DEMKO

Zem, kde sa vraciam...

Mnohí z čitateľov týchto riadkov si možno spolu so mnou spomenie na populárny farebný francúzsky film: Zem, odkiaľ prichádzam... Verím, že táto spomienka opäť vyvolá v našej pamäti podmaňujúcu vianočnú náladu, ovzdušie, krásnu krajinu, ako sa nám v širokom bohatstve premietala a citlivo zmocňovala pod dojmom tohto pôsobivého a iste veľmi zaujímavého filmu. Spomeniem ešte známe Tomanove verše, ktoré tak výrazne a výstižne ilustrujú atmosféru vianočného čakania: „...po snehu bielom, čistom pôjdem... Vianočná zem je mojím cieľom...“

Vianočná zem? Ukážte mi mapu, kde sa rozprestiera. Ukážte mi kraj, ktorý nesie jej meno. Naše pokusy stroskotávajú pod náporom skutočnosti, skutočnosti, ktorá sa zdá taká neskutočná a pri tom všetkom je tak reálna, samozrejme, blízka a lákavá. A toto všetko sa s vianočným časom až príliš zjavne približuje k nášmu srdcu. Predvianočný a vianočný čas je hľadaním tohto neohraničiteľného a nevy-medziteľného priestoru, ktorý možno nájsť iba v nezmapovanom obvode nášho vlastného vnútra.

To je tá vianočná krajina, zem, z ktorej sme vyšli a do ktorej nás vianočný čas bezpečne a túžobne vedie. Je to cesta spomienok, ich hľadania, znôuobjavovania, cesta návratu do detstva. Niet dopravného prostriedku, ktorý by nás tam zaviezol, niet smeroviek, ktoré by nám ju ukázali v pravej a bezpečnej polohe. Avšak i cez všetky tieto prekážky vzdialeného času cítiš jej blízkosť, jej prítulnosť, jej teplo,

čaro i nehu. Cítiš jej podmaňujúcu silu, ktorá sa rodí v pamäti, žije v spomienkach a v svätom čase vianočnom vracia sa opäť živá a žijúca.

Chvíľa každoročného štedrovečerného zamyslenia vždy ma zanesie do malého domčeka nad mojím rodným mestom. V starodávnom krbe znovu zapraská bukové drevo, ohreje a osvetlí malú izbičku starých rodičov a postaví ťa k okienku, z ktorého som vždy dlho a skúmavo hľadieval do osvetlených okien domov i domčekov pod nami a na diaľku odhadoval radosť ľudských sídc v týchto príbytkoch. Pominul čas detstva i presvedčenie, že iba ten tvoj stromček bol najkrajší a najbohatší. Niet bábiciek, s ktorými som v tichom povečernom osamotení zapáľoval vianočné sviečky, ako dušičkovú spomienku na všetky tie nikdy nepoznané tety a strýkov, ktorí im umierali často hneď po pôrode. Z úst oboch dedkov nezaznie dojemné spomínanie na desivé roky prvej svetovej vojny, pestré životné skúsenosti, humorné i vážne zážitky, skrz naskrz pretkané nadmierou životnej múdrosti, ktorú obdivujem dodnes... Ich vzdelával život, živila tvrdá práca, zoceľovala tvrdá borba s biedou a posilňovala nádej v lepšiu budúcnosť. Nemožno zabudnúť tú neopísateľne bezpečnú istotu, s akou vstupovali ich slová a túžby po lepších zajtrajškoch do vedomia a srdca ich vnuka.

Nie je možné zabudnúť ani na posledné vojnové Vianoce pred 26 rokmi. Boli prvé, ktoré sme prežívali oddelene od rodného domova a bez otca. Evakuačný rozkaz nás prechodne rozdelil a usídlil vo vľúdnom prostredí mestečka pod starým a slávnym Spišským hradom. Polnočná vtedy musela byť kvôli zatemneniu skoro večer. Spišská katedrála bola vtedy prepĺnená ľuďmi. Bola však prepĺnená aj úzkostným chvením sídc, ktoré s vrúcnu modlitbou a dôverivou nádejou obracali sa k betlehetskému Dieťaťu s prosbou, aby veľké betlehenské posolstvo: ...a na zemi pokoj ľuďom... sa nám všetkým stalo skorou a trvalou skutočnosťou.

Nemožno zabudnúť ani na tie neskoršie a pritom by som povedal najmladšie kňazské spomienky, ktoré sa viažu k polnočným i k prežívaniu vianočných sviatkov, či som ich už slávil vo filiálnych kostoloch blízko rodného mesta, či pri nezabudnuteľnej polnočnej v Stodúlkách u Prahy s Rybovou hudbou, odľahlých priestoroch pohraničného Otročina, Bečova, Krásneho Údolia, neskôr v starobylom meste svätováclavskom, alebo útulnom kostolíku skorkovskom...

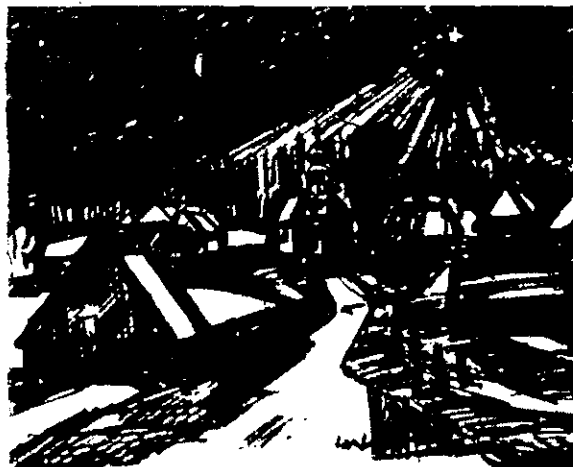
Tam všade spomínajúce srdce vysiela vďačné pozdravy so želaním, aby všetky zvony sveta vymanili svojím hlaholom z mrazivého objatia snehom zaviatu krajinu a rozozvučali ľahostajnou všednosťou zaviate priestory ľudských sídc tou láskou a tým pokojom, ktoré každým rokom vianočný čas rozohreje v našich srdciach pod neodolateľnou nehou a vždy sviežim jasom betlehetských jasičiek.

Dr. EMIL KORBA

SVÄTÁ NOC

Hviezdnatá obloha dýcha svätou tichosťou
Nebeský van ovieva srdce všetkých ľudí dobrej vôle
Zdá sa, že nad zemou sa vzniesli celé kídle anjelov...
Zelené lesy kus svojho bohatstva darovali dedinám a mestám
Ľudské ruky zakrývajú zelené ratolesti lacným šatom staniolu,
sviečok a prskaviek...
Svätú radosť najmenších však nenahradia žiadne krásy sveta
Pred dvanástou zaznie hlahol zvona
a nikomu sa nelení vstať...
Nechať teplú izbu
Isť na polnočnú
a pokloniť sa v prostých jasičkách
Božiemu Dieťaťu...

Ján Il'ko

(Dokončenie)

Ján XXIII. bol smrteľne chorý a vedel o tom. Lekári potvrdili diagnózu ešte 28. októbra 1962: pápež Ján, 263 nástupca sv. Petra, má spočítané dni. Ale Manzú o tom ešte nič nevedel, lebo sám ťažko ochorel a zdržiaval sa ako rekonvalescent u svojej sestry v Bergame. Vrátil sa do Ríma v januári 1963 a hneď ho telefonicky zavolať prelát Capovilla:

— Bolo by dobre, keby ste skončili poprsie Sv. Otca — naliehal. — Skončte ho čo možno najrýchlejšie.

Bronzové poprsie skončil Manzú v apríli a tak ho ešte pred Veľkou nocou dal odviezť do Apoštolského paláca. Keď ho postavili na podstavec v bibliotéke, Capovilla odišiel za pápežom. Dvere sa otvorili a v nich sa ukázal Ján. Bol to už iný človek. Tvár, ktorú Manzú tak dobre poznal, ktorú modeloval svojimi rukami do hlíny a vidával vo snách, tá veľká tvár ako hora, prepadla sa. Mal na sebe červenú pelerínu, obšitú hranostajom a biele solideo.

Tvár, ktorá hrala červenou a belobou, ožkla.

— Manzú, čo ste mi priniesli?

Usmial sa, ako vždy predtým, ale oči mal spustené. Zdvihli sa na chvíľu, pozreli sa na hosťa, ale zas hneď sa spustili. Najsmutnejšie na tom bolo to, že pápežov zrak uhasínal.

— Koľkože tu Jánov! — Zvolal. — Celá kolekcia. A nestačil by jeden?

Ale tešil sa, že je tu ich toľko a prechádzal od jedného k druhému komentujúc:

— No, uvidíme... No, pozrime sa... Ten bol prvý. Áno, ten v púske. Týmto sme začali.

Potom prešiel povedľa dvoch v „camauro“ a zaváhal na chvíľu.

— Potom bol tento... nie, tento. Alebo ešte iný.

Trocha prekvapený pozrel na Manzúa. Najpravdepodobnejšie hľadal druhé poprsie, ktoré mu pripomínalo matku. Ale to už bolo zničené, rozbité na tisíc márných kúskov.

— Poprsie, ktoré hľadá Vaša Svätosť, je vtelené do toho druhého — povedal Manzú.

Pápež nie veľmi presvedčený postúpil k najbližšiemu.

— Teda toto bolo posledné. Urobili ste omnoho viac ako len môj portrét, — povedal. — Vyjadrili ste v bronz históriu môjho pontifikátu. Čo myslíte, ktoré poprsie mali by tu nechať?

Manzú ukázal na posledné:

— To sa mi najviac páči, viac ako všetky ostatné.

— Viem, viem. Nikdy nie ste celkom spokojný. Dobré, ponecháme toto tu. Postavíme ho do prostriedku v mojom kabinete. Nebude tam dlho. Vezmú ho, len čo zomriem.

Potom pápež daroval prvé poprsie Capovillovi a tretie určil pre baziliku sv. Marka v Benátkach. Zostalo už iba to, ktoré sochár pokladal za najhoršie.

— Pošleme ho do Bergama, — povedal pápež.

— Ak Vaša Svätosť dovoľí, radšej by som bol, keby sa tak nestalo. Nechcel by som, aby sa toto poprsie dostalo do Bergama. Je zlé. Najradšej by som ho zničil.

Pápež nebol presvedčený, ale povedal:

— No dobre, Manzú, ak chceš, môžeš ho vziať.

A potom dodal:

— Som unavený. Musím si na chvíľu sadnúť. Prosím, aj vy si sadnite.

Pristúpili k písaciemu stolu a Ján padol ťažko na fotel.

— Vezmite si stoličku, — povedal.

— Ďakujem, Vaša Svätosť. Radšej pastojím,

— Ale prečo?

— Prosím, ráčte mi odpustiť. Nemôžem.

— Nože, nerobte ceremónie. Urob mi, Manzú, láskavosť a sadni si.

Tak teda Manzú si konečne sadol v prítomnosti pápeža po prvý raz, ale sadli si aj ostatní. Priniesol so sebou niekoľko fotografií vo farebnom vyhotovení, ktoré ukazovali dlážku stĺporadia v bazilike sv. Petra s pápežským erbom a ukázal ich Jánovi.

— Aký krásny lev, — zvolal pápež nadšene. — Aj veža je veľmi pekná. Som vám veľmi vďačný, že môžem to vidieť. Do baziliky vždy ma nesú na sedia gestatoriu. Nič nevidím pod sebou. Prenášajú ma tam a späť nad našim dielom a nikdy nemôžem ho vidieť. Nuž vidíte, ako žije pápež.

Na chvíľu prestal hovoriť. Bol veľmi bledý.

— Som unavený, — začal opäť. — Po „Pacem in terris“ musím si trochu odpočinúť. Ale toľko by bolo treba ešte spraviť...!

Capovilla, silno znepokojovaný pápežovým výzorom, pristúpil k písaciemu stolu chcejúc prerušiť rozhovor, ale Manzú už vstal, aby sa rozlúčil. Vstal aj pápež a srdečne ho vyobjímal.

— Len čo skončíte portál, zariadime prijatie. A keby ste niečo potrebovali, vždy ma tu nájdete, Stačí, keď povieť veľadostojnému pánu prelátovi.

Prišiel apríl, ale deň bol ešte chladný a na nádvorí sv. Damasa dul studený vietor lomčujúc reverendami monsignorov a vzdávajúc ponad dlažbu staré pierko z holubieho krídla. Ako dlho ešte, pomyslel si Manzú vychádzajúc, ako dlho pápež zostane medzi živými?

Odpoveď na túto otázku prišla o šesť týždňov neskôršie. Zavonil prelát Capovilla:

— Príďte, prosím, príďte čo najrýchlejšie.

— Stalo sa niečo?

— Nie, ešte nie. Ale poponáhľajte sa. A prosím, vezmite si všetko, čo potrebujete na odobratie posmrtnej masky.

Myšlienka, že bude musieť vykonať túto prácu, naplňovala sochára hlbokým odporom. Pohrúžiť tvár do sadry, ktorú poznal a miloval zaživa, bolo pravým opakom toho, o čo sa usiloval urobiť v priebehu posledných troch rokov. No i napriek tomu vo chvíli bol prichystaný. Spolu so svojím pomocníkom Maurom pripravil narychlo škafu so všetkým, čo bolo potrebné. Sediace už v starom mercedese otvoril rádio: „Lekári Svätého Otca oznamujú, že sa blíži koniec,“ hlásil posledný bulletin.

— Poponáhľaj sa, Mauro, — náhlil ho Manzú. Mercedes vyrazil teraz po Lungotevere stovkou. Ani veľmi nezmiernil, keď prechádzali popod Oblúk zvonov a hneď nato dostali sa na nádvorie sv. Damasa. Výťah zaviezol ich do homej loggie, kde už na nich čakal Capovilla, nesmierne trpiaci a ešte úbohejší ako zvyčajne. Mauro zostal v čakárni a Manzú s Capovillom ponáhľali sa do pápežovej spálne.

— Ešte žije, — vysvetľoval po ceste prelát. — Ale smrť môže nastať každú chvíľu.

V spálni vládlo šero. Lampka na nočnom stolíku bola obrátená k stene, sotva osvecovala pápežovu tvár, ktorý ležal naznak pod kyslíkovou maskou. Ťažko dýchal a široké prsia dvíhali sa a klesali s veľkou námahou; potom na dlhú chvíľu prestali sa hýbať, nastalo ticho, zdalo sa, že je to posledná chvíľa. Manzú si pokľakol, aby sa s ním rozlúčil, dotkol sa ešte jeho živého tela, ako človek s človekom, život so životom. Jánova ruka sa zachvela, keď ju bozkal v slzách a pohnutí. Vstal. Iba vtedy zbadal, že pápežov sekretár stojí vedľa neho. Vyšli na chodbu, kde Capovilla vysvetlil, že teraz lekári ešte nevedia určiť presnejšie, kedy nastane smrť.

— Preto azda bude lepšie, keď sa vrátite domov, — dodal. — Zavolám vás v príhodnom čase.

— Dobré, budem teda čakať na správu.

Pápež Ján, vďaka svojmu mohutnému organizmu, žil ešte celý nasledujúci deň. V pondelok vystúpila horúčka na štyridsať stupňov, ale večer náhle klesla, čo označovalo, že v boji medzi životom a smrťou organizmus podlieha. Prof. Dr. António Gasparini neopúšťal svoje stanovisko počúvajúci pri dverách spálne ťažké rytmické dýchanie svojho pacienta. Náhle nastalo úplné ticho. Profesor ponáhlal sa do spálne, priložil ucho na pápežove prsia a konštatoval smrť. Bolo devätnásť hodín štyridsať deväť minút.

Pápežov komorník Guido Gusso zavolať ihneď Manzúa. Spolu s Mauirom a druhým pomocníkom sochár opätovne preletel bleskom cez mesto a už za tridsať minút nachádzal sa v pápežských komnatách. Capovilla zaviedol ho do spálne. Izba, ktorú Manzú videl v predchádzajúci deň v polotieni, bola teraz úplne osvetlená: Ján ležal so zatvorenými očami na posteli ako by na niekoho čakal. Manzú postavil sa obďaleč do kúta, čakajúc, kým sa izba vyprázdni, aby sa mohol dať do práce. Pomocou svojich asistentov urobil posmrtnú pápežovu masku a odtlačok pravej ruky, tej ruky, ktorá podpísala „Pacem in terris“.

Keď vychádzali, námestie bolo ešte plné ľudí, ktorí sa pozerali do okien pápežských komnát a na stuhu žltého svetla v pozadí čierneho neba. Manzú sa tiež pozrel a myslel na Jána, osamoteného v tej izbe, ktorú už nikdy neuvidí. Bola to hodina lúčenia pre všetkých, ktorí milovali Jána.

Ale sochár odložil čas svojej poslednej rozlúčky na neskorší čas: Len čo sa dostal domov, odobral sa do pracovne a začal pracovať na novom reliéfe brány pre baziliku svätého Petra. Pápež Ján bude tu živý a pohrúžený do modlitby. Manzú odleje ho do bronzu a ukáže očiam celého sveta predkladajúc výzvu storočiu, chorobe, smrti: bude tu zostávať — živý — rovnako tak dlho, ako bude trvať portál a bazilika.

Začal o polnoci a pracoval ako v tranze. Tu hľa, veľké záhyby pápežského rúcha, tam zas ruky späť v modlitbe, ušľachtilá hlava pokorne nachýlená v hlboké duchovnej meditácii a v rozhovore s Bohom; ešte piuska a vedľa toho v pravom rohu reliéfu hore ťažká tiara. To bol Ján v plnosti svojho života. Ale aby pripomenul aj jeho odchod, Manzú vyryl dátum jeho odchodu do večnosti: 3. VI. 63 na reliéf sv. Jozefa tej istej brány, ktorý umiera na kraji cesty vyčerpaný vekom a trdom. A vedľa umiestnil kvety — symbol večnej lásky človeka.

Bolo to už všetko. Portál bol konečne hotový, nechýbalo mu už nič, okrem modlitby na noci a dni, ktoré ešte zostali ľudstvu. Manzú zhrnul ju do troch Jánových slov, ktoré takisto vyryl na reliéf brány Svätopeterskej baziliky: *Pacem in terris*.

Prel. a sprac. T. M. Raslavický

Pomník Jána XXIII. v Budapešti

V Budapešťanskom kostole Matky Božej Bolesnej, ktorý sa nachádza v samotnom centre mesta, slávnostne odhalili pomník pápeža Jána XXIII. Je to prvý jeho pomník v Maďarsku. Z iniciatívy správcu kostola už dávnejšie bývajú v tomto chráme pobožnosti ku cti Jána XXIII.

(KN)

ZA BRATSKÚ LÁSKU!

Náš Spasiteľ povedal svojim apoštolom: Keď sa modlite, hovorte Otče náš. Naučil nás tak základnej pravde, že všetci máme spoločného Otca v nebesiach. Celé jeho evanjelium zvestuje nám túto pravdu. Veď preto, že je našim spoločným otcom, poslal nám svojho Syna, ktorý nás všetkých bez rozdielu vykúpil na kríži.

Pretože Boh je našim spoločným Otcom my sme jeho deťkami. Toto nám výstižne zachycuje sv. Ján, slovami: Vidíte akú lásku nám dal Otec, aby sme sa synmi Božími volali a boli nimi.

A keďže sme deťkami toho istého nebeského Otca, sme si navzájom bratmi a sestrami.

Väčšou každého otca je, aby sa jeho deti navzájom milovali a žili v pokoji. Preto Spasiteľ povedal: po tom vás poznajú, že ste moji učeníci, keď budete jeden druhého navzájom milovať.

A ako má vyzerať tá bratská láska?

Vysvitá to z hlavného prikázania, ktoré nám uložil: Milovať Boha celým srdcom a bližného ako seba samého. Čiže v bližnom máme vidieť druhého seba samého.

Ba, ide ďalej. Pri poslednej večeri, keď umyl nohy svojim učeníkom, povedal: Nový príkaz vám dávam, aby ste sa navzájom milovali tak, ako ja som miloval vás. Umývať nohy bolo znakom veľkého uponíženia. Chcel, aby sme aj my boli navzájom takí ponížení.

Heslo dnešného sveta je rovnosť a jednota. Hlása rovnosť všetkých ľudí bez rozdielu farby, reči, národnosti, presvedčenia. Na základe tejto rovnosti chce dôjsť k jednote, v ktorej by národy celého sveta tvorili jedinu rodinu. Je to nutnosť, ak chceme spieť vždy k ľudskej spoločnosti v láske a v pokoji.

Ak sa pozrieme na ľudstvo z tohto zorného uhla, udrú nám do očí nasledujúce číslce. Na zemi ročne umiera 35 miliónov ľudí hladom, 400 miliónov hladuje a 1500 miliónov trpí podvýživou. Slovom väčšia časť ľudí na našej planéte trpí nedostatkom. Prepych a bieda žijú po boku.

Podobný obraz sa nám vynorí, ak sa na ľudskú spoločnosť zahľadíme zo stanoviska štátov, veď núdza sa usalažila v menej vyvinutých či rozvojových krajinách.

Kde je chyba?

Rovnosť a jednota je pravá cesta k šťastnej budúcnosti ľudstva na zemi, inej niet. Ale zabúda sa na pravý prameň tejto rovnosti a jednoty. Je ním opravdivé bratstvo, ktoré dáva všetkým ľuďom rovnaké právo na šťastie, ale i ukladá rovnakú povinnosť prispievať na jeho utvorenie.

Pestujeme túto jednotu skutkami. Budeme mať podiel na rovnosti a jednote, čo vedie i ľudstvo k šťastnej budúcnosti a nás zároveň k nášmu poslednému cieľu, k Bohu.

Dr. Ján Bubán

ARCIBISKUPOVI HELDEROVI CAMAROVÍ z brazílskeho Reicife pohrozili ultrapravicové živly smrťou za jeho známy a nekompromisný postoj v sociálnych otázkach. V súvislosti s touto hrozbou vyhlásil arcibiskup Camara redaktorovi západonemeckého časopisu Der Spiegel: „Môj život, ako život všetkých ľudí, je v rukách Božích. Neverím, že by som si za sluhoval mučeníctvo. Ale aj keby som mal svoj život obetovať ako Ghandi, alebo dr. Martin Luther King, som na to pripravený, keď touto obetou rozmnoží sa vo svete spravodlivosť a láska!“

PRI PRÍLEŽITOSTI zlatého kňazského jubilea Sv. Otca Pavla VI. mali na káhirskom gréckokatolíckom patriarcháte spoločnú kresťansko-mohamedánsku spomienku. Zúčastnili sa jej aj patriarcha Maxim Hakim V. a riaditeľ zahraničného úradu Scheich Abdel Surur. Oba zdôraznili nutnosť a význam spolupráce oboch náboženstiev a potrebu spravodlivého pokoja medzi kresťanským, mohamedánskym a židovským obyvateľstvom Palestíny.

CHALCEDONSKÝ melitonský patriarcha, ktorý zastupoval carihradského patriarchu Athenagora počas jeho liečenia v Rakúsku, dementoval správu o údajnom zrieknutí sa a abdikácii ekumenického patriarchu. Patriarcha Athenagoras po návrate z Rakúska strávil svoju dovolenku v kláštore sv. Trojice na ostrove Heybeliada a do alexandrijskej všeortodoxnej synody rozhodne zostane vo svojom úrade.

V **INDICKEJ KERALE** pripravujú v tomto mesiaci spoločný kongres budhistov, hinduistov, moslimov a kresťanov.

KARDINÁL WILLEBRANDS, predseda sekretariátu Jednoty, odcestoval do sídla ekumenickej rady Cirkvi v Ženeve, aby spolu s generálnym sekretárom svetovej rady Cirkvi rokoval o najbližšom zasadnutí spoločného pracovného tímu Svetovej rady a katolíckej Cirkvi.

SRBSKÝ PRAVOSLAVNÝ BISKUP Stefan zo Sibeníku hovoril na ekumenickom sympóziu známej nadácie PRO ORIENTE vo Viedni o situácii svojej cirkvi a o dobrej praktickej spolupráci s katolíkmi.

ANGLICKÝ PRAVOSLAVNÝ METROPOLITA Athenagoras odsúdil postoj atenských pravoslávnych kruhov, ktoré označil za konzervatívne a brániace akýmkoľvek ekumenickým snahám.

SYNODA carihradského patriarchátu rozhodla sa v dohode s inými autokefálnymi cirkvami zriadiť komisiu teológov pre dialóg s anglikánmi a starokatolíkmi. Stretnutie sa má uskutočniť vo Švajčiarsku.

TRAJA ANGLIKÁNSKI biskupi v Austrálii prejavili ochotu zúčastniť sa na ekumenických bohoslužbách pri príležitosti návštevy Sv. Otca v Austrálii. Cieľom týchto bohoslužieb je snaha o kresťanskú jednotu.

STAROKATOLICKI BISKUPI sa vyslovili vo svojom spoločnom pastierskom liste pre zvolanie spoločného koncilu všetkých kresťanských cirkví, ktorý by sa zhromaždil okolo pápeža, ako „prvého medzi rovnými“.

GRÉCKI PRAVOSLAVNÍ TEOLÓGOVIA sa veľmi intenzívne zaoberajú štúdiom spisov sv. Tomáša Aquinského a celej tomistickej školy.

Metodisti u Pavla VI.

Svätý otec prijal na zvláštnej audiencii skupinu 40 predstaviteľov metodistickej cirkvi zo Spojených štátov, ktorí na spiatocnej ceste zo sv. Zeme prišli do Rima, aby navštívili a pozdravili hlavu katolíckej cirkvi.

Vysoko si ceniac toto gesto, nadchnuté duchom ekumenizmu i túžbou po vzájomnom zbližení veriacich kresťanov, prehovoril Svätý Otec k týmto pútnikom a medziiným povedal: „Sme presvedčení, že pamätne udalosti v počiatkoch kresťanstva živo vám stoja pred očami, videli ste miesta, kde radostná zvesť Vykupiteľa bola prvý raz ohlasovaná a vďaka pomoci Ducha Svätého i šírená skrze apoštolov. Využívame šťastnú príležitosť stretnutia sa s vami, aby sme si pripomenuli historické učenie nášho Spasiteľa. Od neho sme sa naučili, ako veľmi je vzácna kresťanská jednota, ako veľmi treba sa o ňu starať, v trpezlivosti, pokore a nádeji. Chceme veriť, že v dnešnom bratskom stretnutí je prítomný duch Krista, ktorý nás nadchýňa, aby sme smerovali k cieľu zhodne s jeho túžbou „aby všetci jedno boli“.

G. Juruš

Žit dnešok s Bohom — je titul novej knihy známeho predstaviteľa protestantskej komunity v Taizé Rogera Schütza. O autorovi i o komunite sme už písali v našom časopise (č. 9. str. 12. a č. 10. str. 12.).

Uvodné slová k tejto pozoruhodnej knihe napísali litoměřický biskup Dr. Š. Trochta a profesor Komenského evanjelickej bohosloveckej fakulty v Prahe, Dr. J. Smolík. Cena knihy je 9 Kčs. Možno objednať v kníhkupectve Č. K. Charity, Brno, Minoritská č. 1.

Pravoslávny metropolita pražský, arcibiskup Dorotej, udelil 10. nov. t. r. Rad sv. Cyrila a Metoda s hviezdou čest. kanonikovi vyšehradskému o. Jánovi Mároví, ústrednému riaditeľovi Českej kat. Charity v Prahe. Pri tejto príležitosti zdôraznil, že tento rad bol dosiaľ u nás udelený tri razy a je to prvý raz, čo ho udeľuje katolíckemu kňazovi. Jeho udelenie má vyjadriť ocenenie dlhoročnej ekumenickej a mierovej aktivity významného.

Prítomní svätisci biskup pražský, Dr. K. Matoušek, v zastúpení pražského apošt. administrátora vyjadril súhlas s udelením tohto vysokého pravoslávneho významného kňazovi pražskej arcidiecézy a vyhlásil, že tento radostný a slávnostný akt nesmie zostať iba symbolickým úkonom, ale aj v budúcnosti má podporiť vzácné úsilie o zbližovanie medzi oboma kresťanskými cirkvami.

Všetci sme predsa bratia!

V trevírskej synagóge sa nedávno pri spoločnej ekumenickej pobožnosti veriacich spolu s rabinom Náthanom Levinsonom modlilo veľa kresťanov za lásku vo svete. Trevírsky židovský kantor Estrongo Nacham dojemne spieval v nádhernom baze po hebrejsky: „Mah tovu...“, aké krásne sú tvoje stánky Jakub, tvoje pribytky...“ a katolícky trevírsky biskup zase predniesol modlitbu svojej cirkvi.

Leningradský metropolita Nikodým rozhodne obhajoval rozhodnutie posvätného synodu pravoslávnej cirkvi o interkomunii, lebo aj pravoslávni aj katolíci majú rovnakú náuku o sviatostiach.

Škótsky biskupský zbor vydal smernice o tom, že katolíci sa môžu zúčastňovať nekatolíckych bohoslužieb, pravda, okrem eucharistickej obety.

Belgický primas pri svojej návšteve Anglicka stretol sa vo veľmi priateľskom ovzduší aj s anglikánskym primasom, arcibiskupom Dr. Ramseyom.

Ugandský katolícky arcibiskup Nsubuga kázal pri bohoslužbách v protestantskom chráme v Kampale.

Z iniciatívy protestantských cirkví v Berlíne a Brandeburgu prebiehala nedávno konferencia týchto cirkví aj za účasti katolíkov.

Kardinál Suenens vyslovil nádej, že za päť rokov sa stretnú v Jeruzaleme všetky kresťanské cirkvi aj so Židmi. Zdôraznil, že treba prekonávať antagonizmus, ktorý vládne v srdciach veriacich o zbavovať sa nánosu storočí, ktoré vytvárali nedôveru, izoláciu a neporozumenie.

Pre pravoslávny časopis, vychádzajúci v Addis Abebe napísal článok známy nemecký katolícky teológ prof. Dr. Rahner, aby aj pravoslávni mohli poznať jeho myšlienky a názory.

Srbský pravoslávny biskup Stefan dovoľoval sa na ekumenickej konferencii vo Viedni tesnejšej spolupráce pravoslávnej cirkvi s katolíckou.

A takých správ by sme mohli uviesť veľa. Sú zaujímavé i potešujúce. Nemali by prekvapovať, ale povzbudzovať k čínorodému ekumenizmu, vzájomnej láske, porozumeniu i bratskej spolupráci. Veď vychádzame všetci z jedného základu a všetci sme predsa bratia!

o. Ján Krička

„Páči sa mi, že časopis je pestrý, že sa venuje otázkam zásadným i otázkam každodenným, že pestuje vedomie spolupatričnosti s domácimi vo viere i s veriacimi v celom svete. Verím, že Vaše Slovo bude skutočným prínosom do našej slovenskej cirkvejnej tlače, že bude pomáhať vychovávať Vašich veriacich k skutočnej láske k Bohu i k bližným, socialistickému vlastenectvu a k úcte voči príslušníkom iných kresťanských cirkví.“

(Z pozdravného listu red. Kalvínskych hlasov seniora A. Mafašika.)

VLANAJSIE PREJAVY PAVLA VI., ktoré povedal na všeobecných audienciách alebo pri iných významných príležitostiach, ako napr. na mimoriadnej synode, pri svojej ženevskej a africkej návšteve, vyšli v troch rečiach: anglicky, francúzsky a španielsky.

KARDINAL J. Willot, štátny sekretár sv. Stolicy a nedávno menovaný cammerlengo Cirkvi sv., oslávil 11. októbra svoje 65. narodeniny. Úlohou cammerlenga je riadenie cirkevných záležitostí po pápežovej smrti a príprava novej voľby pápeža. Túto funkciu doteraz zastával nedávno zomrelý kardinál Massella.

FRANCÚZSKY ARCIBISKUP MAURY odsúdil portugalské násilie v Afrike, ktoré je škandálne práve tým, že tento štát sám seba vyhlasuje za katolícky štát.

V BOSTONE v Spojených štátoch, zomrel kardinál CUSHING, ktorý pred niekoľkými týždňami vzdal sa arcibiskupského úradu a ktorý bol dôverným priateľom rodiny Kennedyovcov. Jeho nástupcom sa stal arcibiskup Medeiros.

NOVÝM ARCIBISKUPOM v Sao Paulu v Brazílii sa stal 49-ročný františkánsky otec Evaristo Paulo Arns.

BOHOSLOVCOV MUNSTERSKÉHO BISKUPSTVA posielajú na 4-týždňovú pastoračnú prax, ktorá pozostáva v tom, že v spoločnej príprave sú bohoslovci po dvoch zadelení na jednotlivé fary, kde pod vedením špeciálne k tomu určených farárov vykonávajú praktické pastorálne štúdium. Popri kancelárskej práci sprevádzajú farára na pohreby, návštevy rodín, školy i na rekreáciu.

V nedeľu, 25. októbra bola v bazilike sv. Petra kanonizácia 40 mučeníkov z Anglicka a Walesu. Bola to krásna slávnosť nielen počtom účastníkov, ale predovšetkým starostlivou predbežnou prípravou, zbožnou účasťou prítomných na posvätnom obrade.

Po prečítaní kanonizačnej buly, v ktorej bolo stručne zhrnuté svedectvo ich mučenia, po vyzvaní pomoci Božej v litániách ku všetkým svätým Svätý Otec pristúpil k vyhláseniu uvedených mučeníkov za svätých. Zbor westminsterskej katedrály spevom Glória zo sv. omše pre päť hlasov od najznámejšieho skladateľa z doby tudorovcov Viliama Warda, ktorý umrel roku 1623 (a 25 zo 40 svätorečných umrelo za jeho života), ďakoval za kanonizáciu štyridsiatich mučeníkov z Anglicka a Walesu.

Kardinál Willebrands, predseda sekretariátu pre jednotu kresťanov, spieval Evanjelium latinsky a diakon gréckeho obradu grécky na znamenie univerzálneho a jednotného hlásenia Kristovho Evanjelia. Slávnostnú homiliu mal Svätý Otec.

Nivano, zakladateľ a vodca jedného z najmohutnejších nových náboženstiev Japonska, sa vyjadril o katolíckych kňazoch: „Čo na mňa na katolíckej Cirkvi robí najväčší dojem, je veľký počet jej kňazov, ktorí opúšťajú svoju vlasť, ostávajú slobodní a stávajú sa jedno s našim ľudom. Všetko toto robia kvôli posolstvu, ktoré im zveril Kristus. My sme laická organizácia; ja závidím katolíckej Cirkvi jej kňazov.“

Do zvrhnutia atómovej bomby na Nagasaki malo Japonsko 10 000 katolíkov. Pri bombardovaní v Nagasaki zahynula celá desatina všetkých japonských katolíkov. Teraz je ich 350 000.

Krvavá cesta do Nagasaki

Japonský atómový vedec a lekár, ktorý sa stal obeťou druhej atómovej bomby, zvrhutej na Nagasaki 9. augusta 1945, vo svojej knihe *Zvony Nagasaki* (Praha, Vyšehrad, 1969, 2. vyd.) vidí v obeti 10 tisíc japonských katolíkov poslednú zmiernu obeť, po ktorej Božia Prozreteľnosť darovala svetu mier. Asi hodinu po zvrhnutí bomby japonský cisár rozhodol v dôležitej porade ukončiť vojnu kapituláciou Japonska. Proti plánom útočníkov bomba vybuchla nad katolíckou katedrálou.

Nagasaki bolo aj miestom umučenia prvých japonských mučeníkov.

Ako blesk z jasného neba udrelo prenasledovanie na japonských kresťanov. Roku 1597 zomrelo v Nagasaki prvých 26 mučeníkov, priviazaných na kríž a prerazených kopijami. Po odsúdení na smrť hnali ich z Kiota do Nagasaki. Ich krížová cesta merala 800 km. Mala slúžiť na odstrašenie — ale stala sa kázňou. Mnohí zo zizajúcich zástupcov boli zachvátení ohňom viery odsúdených na smrť a obrátili sa.

14-ročný Tomáš Kozaki, miništrant z Osaky, napísal cestou list svojej matke a schoval ho do svojich šiat. „Predchádzam Ťa do neba a čakám, drahá Matka, že aj Ty ťa za mnou prídeš,“ čítame na zakrvavenom liste, ktorý sa dnes uchováva vo Vatikáne. „Matka, ak by potom nebolo kňazov, ktorí by spovedali, musíš vzbudiť dokonale ľudstvá. Boh Ťi odpustí. Život je ako plameň vo vetre...“

Pavol Miki, študent bohoslovca z Osaky, vyhlásil po svojom zaistení: „Som vo veku, keď Ježiš umierať“. Z kríža hovoril: „Pretože zákon Kristov vyžaduje odpustenie, odpúšťam všetkým, ktorí zavinili moju smrť. Mám len jedno želanie: Aby sa všetci Japonci stali kresťanmi.“

Nagasaki sa stalo „japonským Rímom“ a pútnickým miestom pre katolíkov krajiny. Ešte aj za našich čias putujú tam katolíci s modlitbou na perách a sledujú stopy prvých 26 mučeníkov na ich ceste z Kiota do Nagasaki.

Dr. J. MASTILIAK

PROTI ZLOBE KOLONIALIZMU

(Dokončenie)

Carlos Zola, delegát za Národný front pre oslobodenie Angoly pripomenul pri tejto príležitosti, že portugalské jednotky deportovali 8 duchovných, z ktorých generálny vikár Luandy — Manuel Mendes das Neves zomrel vo väzení za záhadných okolností. Súčasne vyslovil vysoké uznanie katolíckej Charite za jej účasť na zmierňovaní biedy a nedostatku a dodal: „Nie je možné, aby Cirkev, ktorá má v Angole taký veľký počet svojich veriacich, neodsúdila prenasledovanie a útlak v tejto krajine. Urobila tak už v prípade Brazílie, kde tieto spôsoby nenadobudli taký rozsah a mieru bezprávia ako u nás. Portugalci bombardujú naše dediny, vraždia našich roľníkov, bodákmi dopichajú našich obyvateľov a terorizujú ich podľa svojej zvole.“

Táto audiencia sa môže posudzovať rozlične. Závisí to od stanoviska toho-ktorého pozorovateľa a jeho angažovanosti za čiasťové, úzkoprsé a sebecké ciele, ktoré sleduje koloniálna nadvláda a jej predstavitelia, alebo jeho angažovanosti za ciele všeľudské, za primeranú mieru slobody, práva a spravodlivosti, ktorú v zmysle Charty ľudských práv a dokumentov takej hodnoty a významu, ako je encyklika „*Populorum progressio*“, treba priznať každému a všetkým. Na záver citujeme zo spomenutej encykliky 65. odsek:

„Vždy väčšia a účinnejšia svetová súdržnosť má umožniť všetkým národom, aby sa ony samy stali strojmi vlastného osudu. Medzinárodné vzťahy minulosti sú príčasto poznačené násilím. Nech nadíde konečne deň, keď sa medzinárodné styky budú vyznačovať vzájomnou úctou a priateľstvom, závislosťou na sebe v spolupráci a spoločným napredovaním podľa miery práva i zodpovednosti každého národa.“

Táto požiadavka je oprávnená, každý ju má rešpektovať a podľa toho má konať.“

Z toho vyplýva aj naše súhlasné konštatovanie: Dobré, že sa táto audiencia uskutočnila.

Marián Skala

KANCELÁRA PREZIDENTA REPUBLIKY listom zo dňa 26. októbra t. r., č. j. 2032/70 potvrdila prijem pozdravného telegramu nášho duchovenstva z jeho plenárnej schôdze a úprimnými slovami vyjadrila vďaka nášho pána prezidenta za pozdravy a prejavy oddanosti gréckokatolíckeho duchovenstva a veriacich nášmu socialistickému zriadeniu.

ČESTNÝ DOKTORÁT TEOLÓGIE udelila bratislavská CMB fakulta zaslúžilému cirkevnému činiteľovi, predsedovi správneho výboru a doživotnému správcovi Spolku sv. Vojtecha, prelátovi Msgr. Jánovi Pöstenyimu. Slávnostná promócia prebiehala v kaplnke CMB fakulty dňa 4. novembra a bola dôstojne zakončená odovzdaním doktorských insignií: prsteňa, červeného biretu, diplomu a ďakovnou rečou doktoranda.

K mnohým úprimným gratulantom sa s vďačnou úctou pripájame aj my, s úprimným želaním Na mnohaja i blahaja ljeta novému a zaslúžilému čestnému doktorovi posvätné vedy teologickej.

O. ANTON MIHALOVIČ, dlhoročný kuzmický farár, po dovŕšení 53-ročného kňazstva odišiel, ako sme už oznámili v predminulom čísle Slova, na zaslúžený odpočinok. Najd. O. ordinár pri tejto príležitosti ocenil jeho záslužnú kňazskú činnosť a pôsobenie menovaním za tit. kanonika prešovského biskupstva.

NOVÝ RUSKOV — V nedeľu, dňa 4. októbra t. r. oslávili v tejto farnosti svoj chrámový sviatok Ochrany Presv. Bohorodičky. Službu Božiu k jej úcte slúžil vo farskom chráme o. dekan Michal Kocák. O ochrane a prímluvnej pomoci našej nebeskej Matky kázal o. Ján Hudák, rím.-kat. správca fary v Zemplínskom Branči. O vzájomnej láske, znášanlivosti a jednote prehovoril okresný dekan trebišovský, o. Imrich Vasilčák. Na záver duchovnej oslavy chrámového sviatku zaspievali veriaci Mnoholitstvie Svätému Otcovi i našim cirkevným predstaviteľom a zazneli slová úprimnej vďaky miestneho snaživého duchovného otca Pavla Dancáka.

ZDOBA — V nedeľu, 29. novembra t. r. sa rozlúčili veriaci tejto farnosti so svojim duchovným správcom o. arcidekanom Dr. Mikulášom Kokinčákom, ktorý odchádza na zaslúžený odpočinok. Slová uznania a vďaky najd. ordinariátu, duchovenstva a veriacich tlmočil odchádzajúcemu duchovnému otcovi okresný dekan košický, o. Viktor Skorodenský.

LITOMERICE — 14. nov. t. r. na sviatok sv. Jozafáta, arcibiskupa polockého a mučenika za jednotu cirkvi, už tradične spomenuli bohoslovci prozkej CMB fakulty jeho pamiatku i stále živý odkaz účasťou na sv. Liturgii a pobožnosti k jeho úcte.

Posúkať sa zachované obrazy s náboženskými motívami (olejomalby), vhodné aj pre chrám. Možnosť prehladnutia na adrese: Košice, Čermel'ská 75/c.

Niekoľko voľných, vkusne viazaných Trebnikov-rituálov, ktoré vydal ako prílohu svojho obežníka najd. Ordinariát (Sviatosti a pohreb), možno dostať na farskom úrade v Košiciach.

Objednávky kalendárov 1971 zabezpečovali prostredníctvom dekanských úradov všetky gr.-kat. farské úrady. Ináč možno dodatočne objednať priamo na ar.-kat. ordinariáte Prešov, ul. SRR č. 8., alebo v našej redakcii Košice, Moysesova ul. 50.

Redakčné odkazy

M. T. — Ďakujeme za príspevok, ktorý sme použili. Váš poukaz na neuverejnenie správy ešte z júla min. roku, žiaľ, urgujete veľmi neskoro.

F. P. — Predplatné za Slovo neposielajte nám, ale PNS, ktorá Vám časopis zabezpečí, ak sa oň na pošte prihlásite.

J. O. — Ukážkové čísla na zaslané adresy sme odoslali. Ku knihám, ktoré vyšli dávnejšie, sa v našich informáciách nemôžete vracať. Ďakujeme za upozornenie a dobromyseľnú radu.

K. H. — Slovenský preklad liturgie sv. Jána Zl. bol najd. ordinariátom schválený po predchádzajúcom cenzorskolektorskom dobrozdani 17. sept. t. r. č. j. 2551/70. Podobne boli schválené i texty vysluhovania sviatostných obrádov a pohrebův. Vyšli ako príloha ord. obežníka a sú k dispozícii na všetkých našich farských úradoch.

I. O. — Z min. ročníka prvé čísla, žiaľbohu, nemáme. Niektorí naši čitatelia nás s dobrým úmyslom upozornili aj na to, že neuverejňujeme a neodpovedáme v redakčných odkazoch na listy, ktoré uznanlivo hodnotia Slovo. K ich výzve dovoľujeme si odčitovať niekoľko úryvkův, ktoré nás ozaj tešia, ale s ktorými by sme sa nechceli samoúčelne chváliť. Z niektorých v tejto rubrike Slova citujeme a chceme iba ubezpečiť našu milú čitateľskú rodinu našou vzájomnou radosťou.

„S opravdovou radosťou prijali jsme Vás časopis slovenských řeckokatolíků — SLOVO. Jeho náplň je vysoké úrovně a ze srdce upřímně Vám přejeme, aby Slovo rozsévalo hodně dobra a provázelo je i Vás Boží požehnání.“

Dr. F. V.

„Nechcel by som velebiť úroveň nášho časopisu, či jeho zodpovedných pracovníkov, veď nepracujeme preto, aby sme žali len úspechy. Považujem však za potrebné vysloviť uznanie všetkým tým, ktorí sa pričínajú o dôstojnú úroveň časopisu Slovo. Má veľmi veľký úspech, a to nielen medzi našimi veriacimi, ale aj u veriacich cirkvi rím.-kat. Pochvalne sa o ňom zmieňujú aj veriaci cirkvi evanjelickej, s ktorými som mal možnosť hovoriť.“

o. F. D.

„Slovo sledujem a zo srdca sa teším, každému úspechu, ktorý je prehlbovaním zjednocujúcej lásky v Kristu. Modlím sa, aby prehojná Božia milosť sprevádzala Vaše šľachetné úsilie.“

ThDr. I. M.

SILVESTROVSKÝ POZDRAV na stránkach nášho časopisu si vynucuje záver občianskeho roku. Posledný deň v roku zaväzuje nielen k pohľadu do budúcnosti, ale aj k pohľadu do minulosti. Toto bilancovanie na prelome dvoch rokov urobme skromne, bez očarenia, s náročnou kritikou a ešte náročnejšou sebakritikou.

Porovnajme to dobré s tým, čo sme mohli urobiť ešte lepšie aj s tým, čo sme zameškali, čo sme nevykonali a vykonať mali.

Keď píšem tieto silvestrovské riadky pre naše Slovo, nemôžem ho obísť bez pozastavenia sa nad ním, našim mladým, útlým, dvojročným tlmočníkom našej viery, obradu a našich duchovných snažení. Tu sa patrí vysloviť úprimnú vďaku všetkým, ktorí vynakladajú svoje obetavé úsilie, aby Slovo bolo hlásateľom základných princípův kresťanskej lásky, vzájomného ľudského bratstva a porozumenia. Táto vďaka rovnako patrí aj všetkým jeho priaznivcom a čitateľom.

Hovori sa, že pozdravy majú byť stručné a úprimné. Možno, že môj prítomný pozdrav nie je príliš stručný, o to viac — o. Viktor Skorodenský

BOŽIE NARODENIE

V tých časoch, keď sa Svätej zemi, kde sa narodil Syn Boží, hovorilo Palestína, bola táto zem obsadená rímskym vojskom. Bola pod nadvládou rímskej ríše. Jej vtedajší vládca cisár Augustus, ktorý sídlil v Ríme, chcel vedieť, koľko obyvateľov má jeho cisárstvo, a preto nariadil sčítanie ľudu. Každý sa musel hlásiť tam skade pochádzal. Tak sa vybrali do mestečka Betlehema aj Jozef s P. Máriou, lebo odtiaľ pochádzali ich predkovia. Z Nazaretu, kde bývali, bola to dlhá a únavná cesta.

Betlehem nebol veľkým mestom, ale slávnym. Odtiaľ pochádzal i kráľ Dávid a veľa iných významných mužov vyvoleného židovského národa. Keď Jozef s P. Máriou prišli do Betlehema, aby sa tu dali zapísať a splnili tak svoju občiansku povinnosť, nenašli nikde miesta. Všetko bolo obsadené. Vyšli preto za mesto, kde našli prostý a úbohý pribytok, v ktorom miestni pastieri zhromažďovali svoje stáda.

V tomto prostom a chudobnom pribytku sa narodil a prišiel na svet Syn Boží, sľúbený Mesiáš a Vykupiteľ ľudstva.

Dieťaťko ovinuli do plienok a uložili do jasiel, v ktorých pastieri prechovávali seno pre svoje ovčie. Zvesť o narodení prorokmi ohláseného Spasiteľa oznámili pastierom sami Boží anjeli a tak prosti a chudobní pastieri z Betlehema boli prví z ľudí, ktorí sa mohli pokloniť Božiemu Synovi.

Túto udalosť nám pripomínajú sviatky Božieho narodenia. Každoročne na Vianoce si pripomíname narodenie Božieho Syna, ktorý prišiel vykúpiť všetkých ľudí. Pre všetkých sa narodil a za všetkých potom neskoršie zomrel smrťou na dreve kríža.

Vianoce milujeme azda zo všetkých sviatkov roku najviac. Sú milé a pekné. Sú sviatkami lásky a štedrosti. Ľudia sa vzájomne obdarúvajú, schádzajú k spoločnej štedrej večeri a pribytky ozdobujú vždy zeleným stromčekom. Tak si pripomínajú narodenie Toho, ktorý priniesol celému ľudstvu lásku a pokoj a chce, aby ľudia jeho nebeské poslanstvo nielen prijali, ale aj uskutočňovali.

Prisľúbme Betlehetskému Božiemu Dieťaťu, že sa vynasnažíme aj my byť dobrými a vernými dieťkami Božími, a to nielen cez tento krásny vianočný čas, ale v celom svojom pozemskom živote.

POSLEDNÉ CHVÍLE

Spočiatku sa zdalo, že domáci vzduch mu bude osožiť. No nebolo tomu tak. Sil mu stále ubúdalo, strácal postupne chuť do jedla a kašeľ nepopúšťal. Na piaty deň musel do postele. Lekár urobil, čo mohol. Dominik sa s hrdinskou trpezlivosťou podrobil viacerým bolestným operáciám. Aj sa zdalo, že jeho zdravotný stav sa zlepšuje. No Dominik cítil, že tomu nie je tak. Len čo odišiel lekár, prosil:

— Otecko, treba sa poradiť aj s nebeským lekárom. Rád by som sa vyspovedal a prijal sväté prijímanie.

Rodičia, aby ho uspokojili, zavolali kňaza. Vyspovedal sa a prijal s tou najväčšou vŕcnosťou Telo Pánovo.

Prv, než by bol prijal pomazanie nemocných, šeptal:

— Milujem Ťa, Bože môj, a chcem Ťa naveky milovať. Odpusť mi moje hriechy. Táto sviatosť, ktorú si mi doprial vo svojom nekonečnom milosrdenstve prijať, nech očistí moju dušu od všetkých hriechov, ktoré som spáchal ušami, ústami, rukami, nohami alebo srdcom.

Keď napokon prijal pápežské požehnanie s plnomocnými odpustkami, zvolal radostne: Vďaka Bohu, vždy Bohu vďaka!

Z Jožkovho denníka

Povedali sme si s Karolom, že na Vianoce pripravíme veľké prekvapenie. To bude naše tajomstvo a nik sa o ňom nesmie dozvedieť. Pripravovali sme sa na to cez celý december. Zháňali sme pilku, drevka, latky, farby a lak. Všetko sme robili u Karla v drevárni. Všetko sme robili potajomky, takže by som o tom ešte nemal ani písať, aby sa to nevyzradilo. Vyrezávali sme si totiž Betlehem. Aj pre nášho duchovného otca máme prekvapenie. Karolova mamička nám na hárok papiera nakreslila peknú jedličku a my ju teraz ozdobujeme. Každá ranná modlitba je na stromčeku slniečkom. Večernú označujeme hviezdičkou. Každú službu Božiu krížikom a návštevu Eucharistického Spasiteľa v chráme malým krížikom. Každý dobrý skutok modrým štvorčekom a za každú jedličku v škole červený štvorček. A toto mu chceme na Štedrý deň odovzdať.

Štedrý deň bude zajtra. Začnú sviatky Božieho narodenia — Vianoce. Ako sa na ne tešíme. Večer pôjdeme do chrámu pomáhať pri stavbe a výzdobe jasiel. Ja poniesiem Jezuliatko, Karol Presvätú Bohorodičku a Jurko sv. Jozefa. Karolov otecko sa postará o elektriku, aby na Božie Dieťaťko bolo pekne a dobre vidieť. Žijeme teraz všetci vo veľkých pripravách. Náš otecko večera urobil taký svetlý obľúk, na ktorý napísal: Na zemi pokoj ľuďom dobrej vôle! To je nápis nad jasielkami.

Myslím si, že všetci ľudia musia mať na Vianoce radosť. Cez tieto najkrajšie sviatky v roku sme všetci šťastní a ako jedna rodina! Vianoce sú veľké sviatky rodín a predovšetkým detí. Všetci sa musíme milovať a pomáhať si vzájomne ako bratia a sestry. Tak to od nás žiada betlehetské Dieťaťko!

(Podľa Danielovho Katechizmu A. K.)

BETLEHEM je názov mestečka, v ktorom prišiel na svet Syn Boží. Slovo je hebrejského pôvodu a znamená toľko ako dom chleba, pokrmu. Nachádza sa južne od cesty, ktorá vedie z Nazaretu do Haify. Dnes nazýva sa Beit Lachm a leží na pahorku, ktorý vystupuje z nížiny. Tu sa narodil kráľ

Dávid, preto sa mu hovorilo mesto Dávidovo. No najväčšiu slávu získalo tým, že sa stalo miestom pozemského zrodu Spasiteľa. Nad miestom narodenia Pána dal cisár Konštantín vybudovať päťloďovú baziliku.

Ináč pod výrazom betlehem rozumie aj znázornenie výjavu o narodení Božieho Syna s rôznymi figúrkami a často bohatou fantáziou. Dnes ani si nevieme predstaviť Vianoce a vianočný stromček bez toho, aby pod ním, alebo pri ňom nestál betlehem. Tento chvályhodný zvyk má svoje historické korene vo veľkej úcte, akú mali k pôvodnému miestu Kristovho narodenia prví kresťania. Úctu jasličiek a jaskyne, v ktorej sa narodil náš Spasiteľ, spomína aj najstarší kresťanský spisovateľ Origenes.

Neskôr, keď Sv. zem bola ohrozená od inovercov, boli tieto prevzácne pamiatky prenesené údajne za pápeža Teodora na poč. 7. storočia do Ríma. Symbolika jasli, v ktorých sa narodil Syn Boží, sa postupne širila aj po iných kresťanských miestach. Veľkým propagátorom tejto zbožnej myšlienky sa stal sv. František z Assisi (Roku 1223).

Vedľa stavania betlehemov sa pozdejšie rozšíril s tým spojený a súvisiaci zvyk chodenia s betlehemom. Betlehemci a vianočné hry a zvyklosti dodnes majú svoj pôvab a dojemnú typickú vianočnú nehu. Nech nám pripomínajú vždy Pánovo narodenie, zmysel jeho vykupiteľského poslania a diela, tiež nech sú vážnou pripomienkou pravdy, ktorú veľmi výstižne tlmočí starý, známy a večne pravdivý výrok: „Aj keby sa Kristus tisíc ráz narodil v Betleheme, nič mi to neprospeje, dokiaľ sa nezrodí aj v mojej duši.“

G. K.

KNIHY

KRÍŽOVÁ CESTA — DEVIATNIK, vydal SSV v CN, Trnava—Bratislava, 1970, 48 str. Cena 3 Kčs. — Dávno túžená pomôcka zbožných duší s deviatnikom k B. Srdcu, Panne Márii, sv. Jozefovi, sv. Júdovi Tadeášovi a k sv. Teréške. **VEČNOST ZÁČINA DNES** od Fridricha Heera, Praha, Česká katolícká Charita, 1970. 123 strán, viaz. 13 Kčs. — Poučné a podnetné pohľady na život pod zorným uhlom večnosti pre všetkých.

ORGANIZACE A TECHNIKA DUŠEVNÍ PRÁCE od Dr. J. Tomana, Praha, Svoboda, 1970. str. 240, viaz. 25 Kčs. — Jedinečná kniha pre všetkých, čo duševne pracujú, počnúc od stredoškolských študentov vyššie: ako sa učiť cudzím jazykom, ako racionálne študovať, ako správne myslieť, ako dobre písať, ako dobre hovoriť.

ZPEVÁČCI OD SV. KRÍŽE od E. H. Hofmanovej v preklade J. Kružika vydalo nakl. Vyšehrad. Kniha príbehov a osudov slávneho drážďanského chrámového zboru od sv. Kríža. Ilustrácie K. Eichler. Cena viaz. 25 Kčs. **DEVČE S COPÁNKY** je knihou nevšednou a ojaz ojedinelou. Pútať zachytáva vzájomné vzťahy dospievajúceho dievčaťa k jej matke. Autormi knihy Z. Renčová a J. Novák. Vydal Vyšehrad. Cena viaz. 16,50 Kčs.

9. marca navečer ho ešte navštívil pán farár. Pomodlil sa s ním niekoľko modlitieb.

Potom zaspal. Asi o polhodinku sa zobudil:

— Otecko, prišiel čas. Vezmite moju modlitebnú knižočku a čítajte mi modlitby dobrej smrti.

Matka pri tých slovách prepukla v plač.

— Neplačte, mama, veď idem do neba, — šeptal Dominik.

Vtedy matka, aby skryla pred ním svoju veľkú bolesť, vyšla z izby. Otec medzitým otvoril knižočku a s bolestným hlasom sa predmodlieva modlitby dobrej smrti.

Keď skončili, Dominik zatvoril oči, akoby zaspal. Zrazu však, ako keby ho bol niekto zavolať, otvoril oči. Na jeho tvári sa zjavil blažený úsmev a zreteľne vravel:

— S Bohom, otecko, s Bohom. Pán farár mi chcel ešte niečo povedať, no už si na to nemôžeme spomenúť... Ach, aké krásne veci vidím...

Vysloviac tieto slová, s úsmevom na perách, s rukami zloženými na prsiach vrátil svoju nevinnú dušu Spasiteľovi.

Ako sme to už videli, mnohí, čo poznali Dominika, považovali ho za svätého. Don Bosko tiež bol tej mienky. Viac ráz sa vyslovil, že keby to od neho záviselo, nemal by nijakú ťažkosť vyhlásiť Dominika Sávia za svätca, lebo poznal veľmi dobre jeho hrdinské čnosti. Kňaz Dominik Ruffino vo svojej kronike uvádza, ako Don Bosko viac ráz spomenul o Sáviovi, že zavádzal v čnosti so samým svätým Alojzom, a preto ho Cirkev povýši raz na oltár. A prišlo k tomu. 4. apríla 1908 začali v Turíne diecézny informatívny proces o Sáviom živote a jeho čnostiach. 14. februára 1914 začal Apoštolský proces blahorečenia. Konečne po dôkladnom preskúmaní Dominikovho života a jeho čnosti, pápež Pius XII. ho vyhlásil r. 1950 za blahoslaveného a r. 1954 za svätého. Tak sa náš Dominik, malý a veľký hrdina ducha, ako ho nazval Pius XI., dostal na oltár.

PLASTIKU SV. JURAJA v arche hlavného oltára chrámu v Spišskej Sobote, ktorá je dielom slávneho majstra Pavla z Levoče, nakrútili slovenskí filmári za podpory Slov. ústavu pamiatkovej starostlivosti a ochrany prírody, ako krátky popularizačný film, ktorý zoznámí našu i svetovú verejnosť s týmto vzácnym umeleckým klenotom.

SPOLOČNOST MAĎARSKEJ CIRKEVNEJ LITERATÚRY a umenia v Jágri venovala svoje prvé tohoročné zasadnutie 400. výročiu narodenia kardínála Petra Pázmánya, ktorý založil trnavskú univerzitu.

ZIVOT A DIELO DR. A. MUSILA, významného českého kňaza, biblistu a orientalistu je témou spomienkovej výstavy, ktorú pripravila vo Viedni Rakúsku geografická spoločnosť v spolupráci s tamojšou kat. bohosloveskou fakultou.

MEDZINÁRODNÝ KONGRES BETLEHEMÁROV usporiadali pred nedávnom v Neapoli. Účastníci kongresu vyslali k Sv. Otcovi delegáciu, ktorá mu venovala ako symbol Kristovho mieru jeden betlehem.

O RUMUNSKÝCH IKONACH na skle vyšla v nemčine kniha, ktorej autormi sú poprední odborníci ikonografie z Rumunska C. Irimic a M. Fosca. Obsahuje okrem obsažnej štúdie 149 farebných reprodukcii, celkov i detailov rumunských ikon, maľovaných na skle.

SLAVISTA E. GEORGIJEV zo Sofie bol za svoje dielo, venované misii sv. Cyrila a Metoda, vyznamenaný Bulharskou akadémiou vied. Prof. Georgijev je jedným zo súčasných najznámejších bádateľov cyrilometodejských otázok.

MÚZEUM G. BERNANOSA, vynikajúce franc. kat. spisovateľa otvorili v nedávnych dňoch v brazílskej Barbacene, kde spisovateľ žil za II. svetovej vojny. Jeho kniha *Denník vidieckeho farára*, vyšla nedávno v českom preklade aj u nás.

SLOVO — časopis gréckokatolíkov. Vychádza raz mesačne. Redakcia a administrácia Košice. Moysesova 50. Vydáva spolok sv. Vojtecha v Trnave v CN. Rediguje dr. Emil Korba. Uzavierka čísla je 25. v mesiaci pre nasledujúce číslo. Neobjednané rukopisy nevraciam. Tlačia Dukelské tlačiarne, n. p., Prešov. Pov. SÚTI č. 245/69-sekr. z 20. VI. 1969. Rozširuje Poštová novinová služba. Objednávky zo zahraničia prijíma Ústredná expedícia tlače, Bratislava, Gottwaldovo nám. Cena jedného výtlačku 2 Kčs.